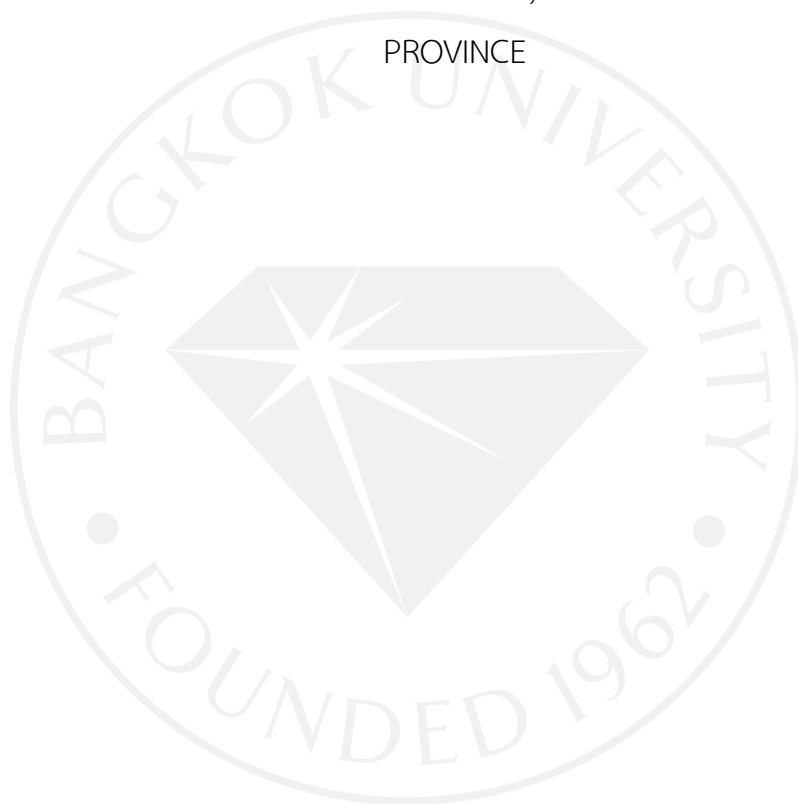

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

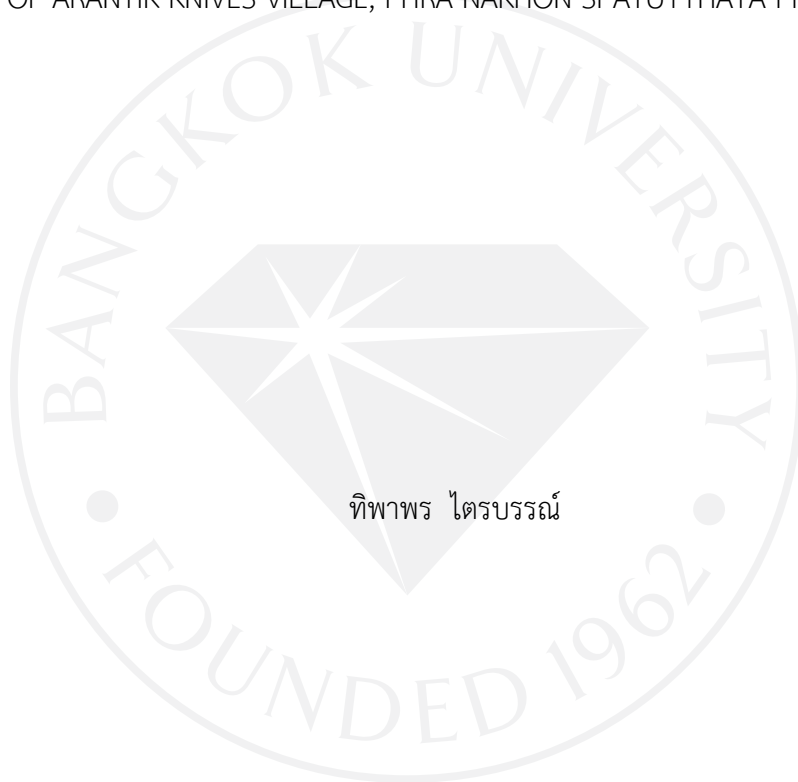
กรณีศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF HISTORICAL TOURISM:
CASE STUDY OF ARANYIK KNIVES VILLAGE, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA
PROVINCE

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

GUIDELINES FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF HISTORICAL TOURISM: CASE STUDY
OF ARANYIK KNIVES VILLAGE, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ทิพาพร ไตรบรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2557

© 2557

ทิพาพร ไตรบรรณ

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว

เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัย ทิพาพร ไตรบรรณ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.ชลวิษ สุธัญญารักษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.ภูเกริก บัวสอน)

ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมยศ วัฒนากมลชัย)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรยา สิงห์สงบ)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 16 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558

ทิพาพร ไตรบรรณ. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, ธันวาคม 2557, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (109 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ดร.ชลวิษ สุธัญญารักษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษานโยบายด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก (2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชนอรัญญิก (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน และกลุ่มผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 235 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 แห่ง และกลุ่มผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 11 แห่ง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า (1) นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ โดยหน่วยงานภาครัฐควรมีการร่วมมือกับชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่มุ่งหวัง (2) ชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกยังขาดการมีส่วนร่วมและขาดความรู้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวมาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน (3) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น และคนในหมู่บ้านจะรับจ้างตีมัดส่งให้กับร้านค้าในหมู่บ้าน เป็นการกระจายรายได้ และมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (4) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเดินทาง ด้านความสะดวกและการกำจัดขยะ และด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ส่วนปัจจัยรองลงมาที่นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าควรปรับปรุงเพิ่มเติม ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการบริการการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนโดยให้คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

อนุมัติ: _____

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทิพาพร ไตรบรรณ. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, ธันวาคม 2557, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์: กรณีศึกษาหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (109 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ดร.ชลวิช สุธัญญารักษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษานโยบายด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก (2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชนอรัญญิก (3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน และกลุ่มผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 235 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 แห่ง และกลุ่มผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 11 แห่ง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า (1) นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ โดยหน่วยงานภาครัฐควรมีการร่วมมือกับชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่มุ่งหวัง (2) ชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกยังขาดการมีส่วนร่วมและขาดความรู้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวมาอบรมให้ความรู้แก่ชาวบ้าน (3) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น และคนในหมู่บ้านจะรับจ้างตีมัดส่งให้กับร้านค้าในหมู่บ้าน เป็นการกระจายรายได้ และมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (4) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเดินทาง ด้านความสะดวกและการกำจัดขยะ และด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ส่วนปัจจัยรองลงมาที่นักท่องเที่ยวมีทัศนคติว่าควรปรับปรุงเพิ่มเติม ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการบริการการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนโดยให้คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

อนุมัติ: _____

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความเมตตาและกรุณาจากอาจารย์ ดร.ชลวิข สุธัญญารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ดร.ภูเกริก บัวสอน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่สละเวลาอันมีค่ามาให้ คำปรึกษาและชี้แนะแนวทาง ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมยศ วัฒนากมลชัย คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และ การจัดการการท่องเที่ยว ที่ช่วยเสนอแนะความรู้ต่าง ๆ อันมีประโยชน์และช่วยตรวจสอบความ ถูกต้องของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และ ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ช่วย ชี้แนะแนวทางเพื่อใช้พัฒนาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ดร.ภาวรรณ เรืองศิลป์ อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และดร.ศานติ เล็กมณี คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ที่สละเวลาช่วยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขอขอบพระคุณ คุณปราโมทย์ ทรัพย์เย็น ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณตฤณ ตรีอุโฆชน์ ปลัดเทศบาลตำบลอรุณนิภา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณอัจฉรา อ่อนจันทร์ สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คุณพิชัย เปี่ยมทองคำ ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สละเวลาอันมีค่ามาให้ สัมภาษณ์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรุณนิภา รวมถึงนักท่องเที่ยวทุกท่าน ที่สละเวลาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอบขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องและผองเพื่อน ที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยอย่างดี เสมอมา

สุดท้ายนี้คุณค่าและความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบไว้เป็นเครื่อง ตอบแทนพระคุณบิดา มารดา และครู อาจารย์ที่ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ทิพาพร ไตรบรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	4
ขอบเขตของงานวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านอรุณภูมิ	7
แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	8
แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	9
แนวความคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน	11
แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	14
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	19
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	19
ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง	21
การสุ่มตัวอย่าง	22
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	22
การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	24
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	25

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ) วิธีการดำเนินการวิจัย	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลของการวิจัย	27
ผลของการศึกษาบริบทในพื้นที่	28
ด้านการเดินทางและการคมนาคม	28
ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปและสภาพปัญหาของหมู่บ้านอรัญญิก	37
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	48
ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	49
ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทย	53
ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก	62
ผลการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ	70
ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก	78
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผล	82
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	91
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก ก	96
ภาคผนวก ข	98
ประวัติเจ้าของผลงาน	109
ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในวิทยานิพนธ์	

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1: ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของประเทศไทย ปี 2554-2556	1
ตารางที่ 1.2: จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2550-2556	2
ตารางที่ 3.1: จำนวนของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีโอกาสเข้า เข้าเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก ปี 2550-2556	20
ตารางที่ 4.1: แสดงจำนวนและร้อยละด้านเพศของนักท่องเที่ยวชาวไทย	54
ตารางที่ 4.2: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย	54
ตารางที่ 4.3: แสดงจำนวนและร้อยละด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย	55
ตารางที่ 4.4: แสดงจำนวนและร้อยละด้านภูมิภานาของนักท่องเที่ยวชาวไทย	55
ตารางที่ 4.5: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย	56
ตารางที่ 4.6: แสดงจำนวนและร้อยละด้านรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย	57
ตารางที่ 4.7: แสดงจำนวนและร้อยละยานพาหนะที่ใช้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย	57
ตารางที่ 4.8: ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสมาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก	58
ตารางที่ 4.9: แสดงจำนวนและร้อยละด้านเพศของคนในชุมชน	62
ตารางที่ 4.10: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอายุของคนในชุมชน	62
ตารางที่ 4.11: แสดงจำนวนและร้อยละด้านระดับการศึกษาของคนในชุมชน	63
ตารางที่ 4.12: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอาชีพของคนในชุมชน	64
ตารางที่ 4.13: แสดงจำนวนและร้อยละด้านรายได้ต่อเดือนของคนในชุมชน	64
ตารางที่ 4.14: แสดงจำนวนและร้อยละจำนวนสมาชิกในครอบครัวของคนในชุมชน	65
ตารางที่ 4.15: แสดงจำนวนและร้อยละการทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก ของคนในชุมชน	65
ตารางที่ 4.16: ระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก	66

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1: กรอบแนวคิดวิจัย	6
ภาพที่ 4.1: ป้ายบอกทางไปหมู่บ้านอรุณนิก	28
ภาพที่ 4.2: ป้ายบอกทางไปหมู่บ้านอรุณนิก	29
ภาพที่ 4.3: ป้ายบอกทางต่าง ๆ ของหมู่บ้านอรุณนิก	30
ภาพที่ 4.4: ป้ายบอกทางเข้าสู่หมู่บ้านอรุณนิก	31
ภาพที่ 4.5: ป้ายบอกทางไปหมู่บ้านอรุณนิก	32
ภาพที่ 4.6: แผนที่การเดินทางโดยรถยนต์ไปยังหมู่บ้านอรุณนิก	33
ภาพที่ 4.7: รถโดยสารประจำทางที่เข้าสู่หมู่บ้านอรุณนิก	34
ภาพที่ 4.8: ถนนที่เดินทางไปหมู่บ้านอรุณนิก	35
ภาพที่ 4.9: ถนนทางเข้าหมู่บ้านอรุณนิก	36
ภาพที่ 4.10: ถนนทางเข้าหมู่บ้านอรุณนิก	36
ภาพที่ 4.11: หมู่บ้านอรุณนิก	37
ภาพที่ 4.12: หมู่บ้านอรุณนิก	37
ภาพที่ 4.13: ร้านค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านอรุณนิก	38
ภาพที่ 4.14: บรรยากาศในหมู่บ้านอรุณนิก	39
ภาพที่ 4.15: ร้านค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านอรุณนิก	40
ภาพที่ 4.16: ถึงขยะภายในหมู่บ้านอรุณนิก	41
ภาพที่ 4.17: วัดสีจำปา	42
ภาพที่ 4.18: พิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรุณนิก	43
ภาพที่ 4.19: ภายในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรุณนิก	44
ภาพที่ 4.20: แหล่งน้ำประปาในหมู่บ้านอรุณนิก	45
ภาพที่ 4.21: ตู้โทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้านอรุณนิก	46
ภาพที่ 4.22: เสาไฟฟ้าในหมู่บ้านอรุณนิก	46
ภาพที่ 4.23: สถานีอนามัยในหมู่บ้านอรุณนิก	47
ภาพที่ 4.24: ที่ทำการชุมชนบ้านต้นโพธิ์ (หมู่บ้านอรุณนิก)	48
ภาพที่ 4.25: ป้ายวิสัยทัศน์ของหมู่บ้านอรุณนิก	48
ภาพที่ 4.26: เทศบาลตำบลอรุณนิก	49
ภาพที่ 4.27: สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	50

ภาพที่ 4.28: ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	51
ภาพที่ 4.29: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	52

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีบทบาทเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยได้เป็นมูลค่าอย่างมากมาหลายทศวรรษในแต่ละปี ซึ่งหากพิจารณาจากระบบการจัดการการท่องเที่ยวจะพบว่าการดำเนินการท่องเที่ยวประกอบด้วย มิติการท่องเที่ยวในระดับชาติและระดับพื้นที่ โดยในระดับชาติจะพิจารณาในเชิงภาพรวมของการท่องเที่ยวของประเทศ อันประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม สิ่งแวดล้อม รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ดังปรากฏในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1.1: ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของประเทศไทย ปี 2554-2556

ปี	ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของประเทศไทย (ล้านคน)	รายได้ (ล้านล้านบาท)
2554	19.2(+20.7%)	0.78(+30.9%)
2555	22.3(+16.0%)	0.93(+19.4%)
2556	24.5(+10.0%)	1.06(+14.0%)

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้นจาก

<http://department-of-tourism.blogspot.com/p/2556-tourists-statistic-in-year-2012.html> 2556.

การท่องเที่ยวมีอยู่หลากหลายรูปแบบ โดยการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ซึ่งเป็นการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์ในอดีต เพื่อรับทราบและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงได้ความรู้และมีความเข้าใจต่อความเป็นมาของโบราณสถานและโบราณวัตถุต่าง ๆ ทั้งจากกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือการถูกจัดให้เป็นกลุ่มสินค้าการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มุ่งรักษาและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยจะมีการสนับสนุนการกำหนดจุดขายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงให้เกิดการเกี่ยวพันกันภายใต้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (วรัชต์ มัธยมบุรุษ, 2552)

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นเป็นการไปเยี่ยมชมสถานที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ประเพณี สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงสถานที่ที่รวบรวมความทรงจำและความผูกพันของคนในสมัยก่อนและถ่ายทอดมาถึงคนในยุคปัจจุบัน เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและประวัติศาสตร์ของโบราณสถานต่าง ๆ และมีจิตสำนึกที่ดีต่อการรักษามรดกทางประวัติศาสตร์และตระหนักถึงคุณค่าของสถานที่ท่องเที่ยว โดยที่คนในชุมชนของท้องถิ่นนั้น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งมีรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น เข้าชมแหล่งอุทยานประวัติศาสตร์ การจัดกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อชมโบราณสถานต่าง ๆ ที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มากมาย ซึ่งนับว่าเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยความเป็นมาของประวัติศาสตร์ในแต่ละจังหวัดจะมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สื่อให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาในอดีตสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อนผ่านโบราณสถานหรือโบราณวัตถุที่ทิ้งไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้รับความนิยมและสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติไม่แพ้กับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ ดังสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประจำปี 2550-2556 (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2: จำนวนของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ปี 2550-2556

ปี	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
2550	2,593,106	1,191,511	3,784,617
2551	2,873,217	786,185	3,659,402
2552	2,703,316	879,915	3,583,231
2553	5,151,247	1,383,391	6,534,638
2554	3,967,499	923,450	4,890,949
2555	1,068,100	319,872	1,387,972
2556	1,073,412	319,845	1,393,257

ที่มา: กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว 2013. สืบค้นจาก

<http://www.tourism.go.th/index.php?mod=WebTourism&file=details&dlID=7&clD=276&dcID=619>.

การจัดการโบราณสถานและโบราณวัตถุให้เป็นธุรกิจที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้น สร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นที่มีความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โดยมีมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของแต่ละจังหวัดจึงเป็นสิ่งที่ดึงดูดคนให้เข้าไปเยี่ยมชม ตัวอย่างเช่น ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว 1 คน ต่อ 1 วัน ที่เดินทางมาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 1,370.17 บาท และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 2,540.41 บาท (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมค่าเข้าชม ค่าอาหาร ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่าซื้อของที่ระลึกและค่าบริการต่าง ๆ ดังนั้น แต่ละจังหวัดจึงให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยการบูรณะโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแบบอุทยานประวัติศาสตร์หรือเป็นโบราณสถานที่น่าสนใจ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และอย่างมีคุณภาพ หากขาดการบริหารจัดการที่ดี อาจเกิดผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยววันนั้น ๆ ได้เช่นกัน ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้แก่ การดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและการรองรับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องมีการจัดการด้านอนุรักษ์ การสร้างและปลูกฝังจิตสำนึก รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ดังนั้น การจัดการด้านการท่องเที่ยวในแต่ละรูปแบบจึงเป็นส่วนสำคัญ จนกระทั่งเกิดปัญหาขึ้นในหลายประเทศที่ดำเนินการไปโดยที่ยังไม่มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรงบประมาณ ตลอดจนหลักการและแนวทางเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ซึ่งต้องได้รับการฝึกอบรม การฝึกฝนให้เข้าใจและมีความพร้อมในการบริหารจัดการ หากไม่พร้อมจะทำให้โบราณสถานหลายแห่งกลายเป็นสถานที่เก่าแก่ที่ไม่มีค่าไปอย่างน่าเสียดาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2553)

หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพและมีบทบาทที่สำคัญทางประวัติศาสตร์สถานที่หนึ่งของประเทศไทย มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ คือ ชาวบ้านต้นโพธิ์ รกรากถิ่นฐานเป็นชาวเวียงจันทน์ ประเทศลาว ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยประมาณช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทางช่าง มีช่างทำทองกับช่างตีเหล็ก โดยมีผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงมากของหมู่บ้านนี้ คือ มีดอรัญญิก ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษที่เป็นช่างตีเหล็กเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเพื่อใช้ในการสู้รบกับข้าศึก แต่ปัจจุบันได้มีการออกแบบเป็นอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันไปและเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยยังใช้กรรมวิธีแบบโบราณ ถือเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงมากของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากความสำคัญที่กล่าวในข้างต้น หมู่บ้านอรัญญิก อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน และนับว่าเป็นหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทย มีการประกอบอาชีพดั้งเดิมปรากฏให้เห็น เกิดเป็นการผลิตและการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาตามรูปแบบภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกิดจากการถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นสินค้าที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่น และเพื่อเป็นการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้ทรงคุณค่าและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษานโยบายด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคนในหมู่บ้านอรัญญิก
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 1.1) นโยบายด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก
 - 1.2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคนในชุมชนอรัญญิก
 - 1.3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก
- 2) ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะพื้นที่หมู่บ้านอรัญญิก ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นแหล่งผลิตมีดคุณภาพที่มีมาช้านานกว่าสองร้อยปี
- 3) ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

 - 3.1) กลุ่มชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก

- 3.2) กลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย
- 3.3) กลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ประกอบการค้ามีดอร์ญิก
ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการค้าขายทั่วไป เป็นต้น
- 3.4) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
มีดังนี้

- 3.4.1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3.4.2) สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3.4.3) เทศบาลตำบลอรุญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3.4.4) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรุญญิก
- 2) เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาหมู่บ้านอรุญญิกให้เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว
- 3) สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาสถานที่
ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

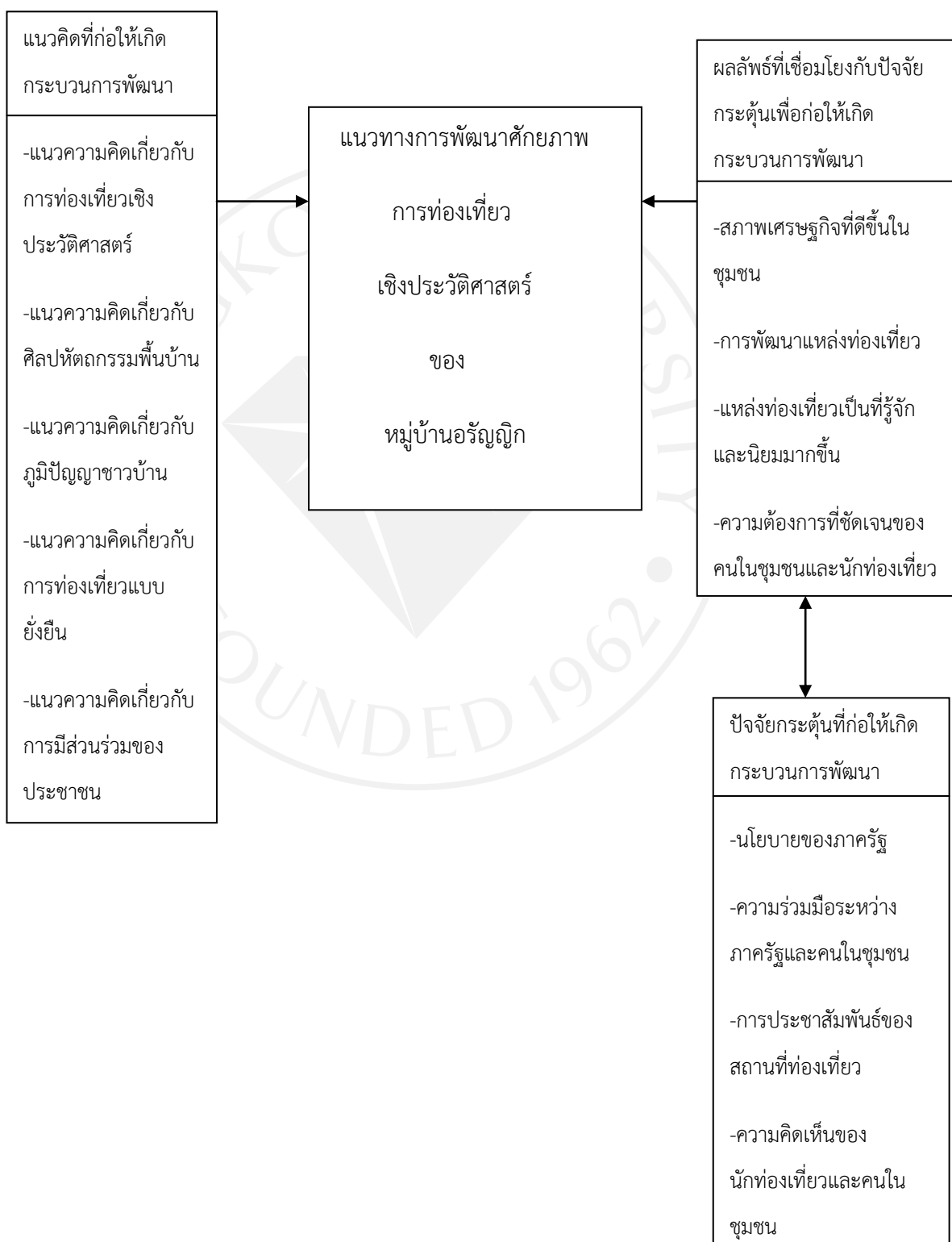
หมู่บ้าน หมายถึง สถานที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีลักษณะอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีหัวหน้า
ของหมู่บ้านที่คอยดูแลความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านโดยส่วนรวม

มีดอร์ญิก คือ มีดที่ทำด้วยเหล็กกล้า นำมาตีจนเนื้อเหล็กแน่น แข็งแรง
ศักยภาพ หมายความว่า คุณสมบัติที่มีอยู่ในสิ่งต่าง ๆ สามารถพัฒนาได้

การพัฒนา หมายความว่า การเจริญเติบโต ความเจริญก้าวหน้า

กรอบแนวคิดวิจัย

ภาพที่ 1.1: กรอบแนวคิดวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
กรณีศึกษาหมู่บ้านอรัญญิก มีแนวคิด ทฤษฎี และบทความวิชาการต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษา
เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านอรัญญิก
2. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
3. แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
4. แนวความคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน
5. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
6. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านอรัญญิก

หมู่บ้านอรัญญิกอยู่ในบ้านต้นโพธิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เป็นแหล่งผลิตมิดที่ใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศที่มีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงมาเกือบสอง
ร้อยปี โดยตั้งรกรากถิ่นฐานเป็นชาวเวียงจันทน์ ประเทศลาว ได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยประมาณ
ช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการช่าง มีช่างทำทองกับช่างตี
เสาเหตุที่ชาวเวียงจันทน์กลุ่มนี้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยซึ่งจะเป็นการถูกกวาดต้อนเข้ามาหรือจะเป็นการ
อพยพมาเองนั้น ไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจนแต่มีหลักฐานบันทึกไว้ว่าเข้ามาโดยมีนายเทาเป็นผู้นำ
(ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็น ขุนนราบริรักษ์) และได้พบภูมิประเทศแห่งนี้
ซึ่งเดิมเป็นดงไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น มีหนองน้ำและแม่น้ำป่าสักไหลผ่าน ซึ่งไม้ไผ่เป็นวัสดุที่สำคัญ
มากสำหรับช่างตีมิด โดยมีประโยชน์ เช่น นำมาเผาถ่านใช้เผาเหล็ก เพราะถ่านไม้ไผ่จะให้ความร้อนสูง
กว่าไม้ชนิดอื่น ต้น ลำ ใช้ทำบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ด้ามค้อนและด้ามมิด ซึ่งช่างตีเหล็กต้องใช้อยู่เป็น
ประจำ จึงเห็นว่าภูมิประเทศแห่งนี้เป็นแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์จึงลงหลักปักฐาน สำหรับบ้านต้น
โพธิ์ คนเก่าแก่เล่าว่า ท่าเลที่ตั้งนี้มีต้นโพธิ์ใหญ่อยู่กลางหมู่บ้านจึงตั้งชื่อว่า บ้านต้นโพธิ์ เมื่อกาลเวลา
ผ่านไป ชุมชนมีการพัฒนามากขึ้น สร้างความเปลี่ยนแปลงแก่สภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

สมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงทราบว่าบ้าน
ต้นโพธิ์เป็นหมู่บ้านที่มีดี พระองค์จึงได้เสด็จมาเพื่อทอดพระเนตรชาวบ้านตีมิด ทำให้พระองค์
สนพระทัยและทรงพอพระราชหฤทัยเป็นอย่างยิ่ง

ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ ทรงทอดพระเนตรการทำมิดอร์ญิก อีกทั้ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จนำนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ มาทอดพระเนตรการทำมิดอร์ญิกและเมื่อปี พ.ศ. 2537 ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาฯ ทรงนำครอบครัวมาทัศนศึกษาการทำมิดอร์ญิกที่ชุมชนแห่งนี้เช่นกัน

ที่มาของคำว่า มิดอร์ญิก ในอดีตมีย่านตลาดร้านค้าและโรงบ่อน ตั้งอยู่ที่บ้านออร์ญิก ตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านต้นโพธิ์มากนัก ทำให้มีผู้คนนำสินค้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน รวมทั้งนำเอาไม้มาขายที่ตลาดออร์ญิก เมื่อคนที่ซื้อไปใช้เห็นว่าคุณภาพดีจึงบอกต่อ ๆ กันไปว่ามีคุณภาพดีต้องเป็นมิดอร์ญิก จึงเรียกจนติดปากตั้งแต่นั้นมา ทั้งที่ความจริงแล้วเป็นมิดอร์ญิกที่ทำที่หมู่บ้านต้นโพธิ์ (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555)

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การไปเยี่ยมชมยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โดยได้รับความรู้และความเข้าใจต่อคุณค่าของโบราณสถานนั้น ๆ อีกทั้งยังตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษามรดกอันทรงคุณค่าทางวัฒนธรรม โดยที่คนในชุมชนนั้น ๆ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554)

ทั้งนี้ เป็นที่ยอมรับกันว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่นับวันก็ยิ่งมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว หลายประเทศนั้นให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ เนื่องจากเล็งเห็นว่าอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สามารถสร้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับบุคคลได้เป็นจำนวนมาก โดยในสมัยก่อนจะเห็นได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวจะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวแบบเน้นจำนวนของนักท่องเที่ยว จึงก่อให้เกิดการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวหรือตัวแหล่งท่องเที่ยว มีความสามารถในการรองรับอยู่อย่างจำกัด จนทำให้เป็นที่กล่าวกันมากว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบมวลชน ก่อให้เกิดปัญหา ทั้งในด้านการทำลายสภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น จนทำให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งตกอยู่ในสภาพแย่มากที่ต้องใช้เวลาในการรักษาเยียวยา จึงนับว่าเป็นการเสียโอกาสในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ มีสาเหตุเนื่องมาจาก การขาดการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดีและถูกต้องของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ศักยภาพในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดเด่นที่สร้างแรงดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวและสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น สถานที่ท่องเที่ยวมีความ

งดงามตระการตา ความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวนั้นมีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับว่าเป็นสถานที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยในการส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้มีความเหมาะสมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณา 2 ลักษณะ ได้แก่

- 1) ศักยภาพในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน
- 2) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว โดยสามารถควบคุมและดูแลให้เป็นไปตามที่กำหนดได้ โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยว
- 2) การปลูกฝังจิตสำนึกและให้ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งจะพิจารณาจากองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาและดูแลในเรื่องของการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ
- 3) การจัดการด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยจะพิจารณาจากการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องของการท่องเที่ยว รวมถึงมีการกระจายรายได้สู่คนในชุมชน

ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

สถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์นั้นมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัว มีความแตกต่างไปตามแต่ละสถานที่ อีกทั้งยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคม เป็นศูนย์รวมความผูกพันทางจิตใจของคนในแต่ละยุคสมัย ซึ่งประเทศไทยนั้นมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์อยู่หลายแห่ง มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญด้านการท่องเที่ยว (ธนกร สุภูมิกุล, 2552)

แนวความคิดเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง สิ่งของที่ชาวบ้านสร้างขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความต้องการต่อประโยชน์การใช้สอยต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยจะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับความ เป็นอยู่สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิต หรืออาจเรียกอีกแบบว่า ศิลปะพื้นบ้านก็ได้ (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ, 2538, หน้า 10)

ปูน คงเกียรติเจริญ (2533, หน้า 10-11) กล่าวว่า “หัตถกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นจากมือ และนิยมใช้กันในชีวิตประจำวัน โดยจะมีการสอดแทรกประเพณีและวัฒนธรรมเข้าไปด้วย อาจมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์หรือไม่ใช้ก็ได้แต่ต้องใช้ฝีมือของมนุษย์ในการสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 2 คุณลักษณะต่อไปนี้

1) มีการแสดงออกของศิลปะและประเพณี

2) ผลิตโดยผู้ชำนาญ ที่ประกอบกิจกรรมในรูปแบบแห่งอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน”

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2538, หน้า 17) ให้ความหมายของหัตถกรรม คือ “สิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาจากฝีมือและภูมิปัญญา เพื่อให้เกิดประโยชน์การใช้สอยในการดำรงชีวิตประจำวัน

โดยหัตถกรรมบางประเภทอาจต้องใช้เวลาในการประดิษฐ์และพัฒนาสืบต่อกันนานหลายยุคสมัย”

วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน (2520, หน้า 34) กล่าวว่า “หัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง งานฝีมือที่สร้างสรรค์ขึ้นโดยเป็นไปตามรูปแบบของวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่น โดยการประดิษฐ์จะเป็นไปตามรูปแบบที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นโดยตรงหรือถ่ายทอดจากผู้ที่ต้องการเรียนรู้งานหัตถกรรมประเภทนั้น ๆ โดยการฝึกอบรมฝีมือจนเกิดความชำนาญ”

สมชัย พัวพันพัฒนา (2531, หน้า 26-27) กล่าวว่า “หัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง การสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยมือของชาวบ้านในแต่ละท้องถิ่น สร้างขึ้นมาเพื่อให้เกิดประโยชน์การใช้สอย มีความงามประณีต โดยมีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อสะท้อนถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น”

จากความหมายที่ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ต่าง ๆ กัน พอสรุปได้ว่า ศิลปหัตถกรรม และหัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง การนำวัสดุตามธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์ด้วยมือ ให้เป็นสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ

ความสำคัญของหัตถกรรมพื้นบ้าน

ศิริวัฒน์ นาริเลิศ (2554) ได้กล่าวว่า “งานหัตถกรรมที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นนั้นมีคุณค่าสูง เนื่องจากการรังสรรค์ชิ้นงานขึ้นจากการทำมือ โดยอาศัยทักษะและความชำนาญในการประดิษฐ์ โดยงานหัตถกรรมมีคุณค่าดังต่อไปนี้

1) รูปทรง งานหัตถกรรมที่ถูกสร้างขึ้นจากสถานที่ที่แตกต่างกัน มีถิ่นฐานที่มาต่างกัน รูปทรงของงานหัตถกรรมนั้นก็就会有ความแตกต่างกันออกไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ขึ้นจากถิ่นที่มานั้น ๆ

2) วัสดุ ผลงานจากการหัตถกรรมนั้น ส่วนใหญ่จะนำวัสดุที่ได้จากธรรมชาติมาเป็นส่วนประกอบเพื่อใช้ประดับตกแต่ง โดยคุณค่านั้นจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการค้นคว้าวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ประดิษฐ์

3) ลวดลายและสีสันทัน นับเป็นสิ่งที่ทำให้งานหัตถกรรมชิ้นนั้น ๆ มีความสวยงาม นุ่มนวล อันเกิดจากลวดลายและรูปภาพบนชิ้นงาน อีกทั้งยังแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์”

แนวความคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน

ภูมิปัญญาไทยหรืออาจเรียกว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความชำนาญอันเกิดจากความรู้ที่สะสมมา เพื่อนำมาสร้างกิจกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ โดยเข้ากับสภาวะแวดล้อมที่ตนอาศัยและมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ ภูมิปัญญายังมีความหมายรวมถึงความคิด ความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ม.ป.ป.)

ศรีศักร วัลลิโภดม (2535, หน้า 6) กล่าวว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ศักยภาพของมนุษย์ที่จะสามารถดำรงอยู่โดยให้สอดคล้องกับทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่น”

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2536, หน้า 38) กล่าวว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง สติและปัญญาอันเกิดจากการได้รับความรู้ สะสมและถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของบุคคลในท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนถาวรกับธรรมชาติรอบตัว”

เสรี พงศ์พิศ (2529, หน้า 146) กล่าวถึงว่า “ภูมิปัญญา (Wisdom) หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นฐานรากฐานของความรู้ของชาวบ้านหรือความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรงคือประสบการณ์ด้วยตนเอง หรือทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่หรือความรู้ที่ได้สั่งสมสืบทอดกันมา กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเองทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตได้ในท้องถิ่นอย่างร่วมสมัย”

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2538, หน้า 47) กล่าวว่า “ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้หรือระบบความรู้ที่มนุษย์ค้นพบหรือคิดค้นขึ้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงปลอดภัย มีความสะดวกสบาย สุขสงบและบันเทิงใจ อาจเป็นระบบความรู้ที่คิดขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนตนมาก่อนหรือเป็นระบบความรู้ที่คิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของกลุ่มชนก็ได้”

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540, หน้า 11) กล่าวว่า “ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความชำนาญที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์และการดำรงชีพในระบบนิเวศ และวัฒนธรรมที่ได้มีพัฒนาการสืบสานกันมา และได้แลกเปลี่ยนสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่นจากพื้นที่สิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันแล้วรับเอาหรือปรับเปลี่ยนนำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชนนั้น”

สันติสุข กฤดากร (2541, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง “พื้นเพรากฐาน ความรู้ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมของคนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งชาวบ้านในสังคมนั้นรับรู้ เชื่อถือ เข้าใจร่วมกันเป็นกระบวนการความรู้ที่เกิดจากการถ่ายทอดสืบต่อกันมา และเกิดจากการ

ประสบด้วยตนเอง ประสานกับความรู้ใหม่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และสามารถนำมาแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และในระดับสังคมได้อย่างสอดคล้องสมมูลกับสภาพของแต่ละสังคม”

จิรณี สินธุภ (2543, หน้า 11) กล่าวว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการอยู่อาศัยในพื้นที่นั้น ๆ โดยใช้สติปัญญาสั่งสมความรู้ของตนอย่างหลากหลาย ผสมผสานความกลมกลืนระหว่างศาสนา สภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อม การประกอบอาชีพ และกระบวนการทางสังคม เพื่อให้ชีวิตอยู่ได้ในสภาพที่เหมาะสมกับธรรมชาติ และการถ่ายทอดกระบวนการเหล่านี้มาจนหลายชั่วคน”

ยิ่งยง เทาประเสริฐ (2542, หน้า 16) กล่าวว่า “ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาการของภูมิปัญญาไทย 5 ประการ คือ

- 1) ความรู้เดิมในเรื่องนั้น ๆ ผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ
- 2) การสั่งสม การสืบทอดของความรู้ในเรื่องนั้น
- 3) ประสบการณ์เดิมที่สามารถเทียบเคียงกับประสบการณ์ใหม่ได้
- 4) สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง หรือมีปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้
- 5) รากฐานทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมและความเชื่อ”

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาไทย สรุปได้ว่า การเกิดของภูมิปัญญามีกระบวนการเรียนรู้และสืบทอด ถ่ายองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนแล้วพัฒนาเลือกสรรปรับปรุงองค์ความรู้ จนเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมและสืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด

ความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน

ประเวศ วะสี (2533, หน้า 31-34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน สรุปได้ว่า “สังคมที่เด่นชัดไม่ว่าสังคมใดหรือชุมชนใดก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นหรือดำรงอยู่มานาน ล้วนจะต้องมีภูมิปัญญาของตัวเองไม่เช่นนั้นก็อยู่ไม่ได้ ด้านการพัฒนาประเทศที่ผ่านมามองในด้านความคิดและความรู้ แล้วรัฐบาลกับเอกชนไม่ค่อยให้ความสำคัญในภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือความรู้ดั้งเดิมของคนไทยด้วยความไม่เข้าใจ อาจเห็นว่าภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นสิ่งที่คร่ำครึ ต้องพัฒนาให้ทันสมัยตามแบบยุโรปเมื่อผ่านการต่อเนื่องเป็นเวลานาน ผลที่ตามมาอาจพูดได้ว่าชนบทไทยถูกทำลายย่อยยับ เกิดสภาพล้มละลายทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ก่อผลกระทบถึงครอบครัว เนื่องจากความสมมูลของชีวิตเท่าที่เคยเป็นอยู่มาก่อนถูกทำลายลง และยังได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาพื้นบ้านไว้ดังนี้

- 1) มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานไม่ใช่วิทยาศาสตร์
- 2) มีการบูรณาการสูงทั้งในเรื่องของกาย ใจ สิ่งแวดล้อม และสังคม

3) มีความเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง

4) เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตรธรรม”

สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ (2534, หน้า 88-89) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านสรุปได้ว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความเกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นความเจริญงอกงามของชุมชน การพัฒนาเป็นการทำให้ดีขึ้นเจริญงอกงามขึ้น ดังนั้นการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาจึงต้องใช้ภูมิปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้วมาฟื้นฟู ประยุกต์และสร้างเสริมสิ่งใหม่บนรากฐานเท่าที่ค้นพบนั้นซึ่งภูมิปัญญาจะเป็นรากฐานของการพัฒนา”

จากการศึกษาความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน พอจะสรุปได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้านมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้าน เป็นรากฐานของวัฒนธรรม ชุมชนและสังคม โดยแสดงออกมาในรูปของขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา พิธีกรรม ภาษา ความเชื่อ วรรณกรรม ดนตรี การละเล่น พื้นบ้าน และภูมิปัญญานั้นยังมีความสำคัญต่อประเทศชาติด้วย เพราะว่าสังคมหรือชุมชนหากไม่มีภูมิปัญญาที่ไม่สามารถที่จะอยู่รอดในสังคมได้ด้วยตนเอง ดังนั้น การพัฒนาจำเป็นต้องคำนึงถึงภูมิปัญญาแห่งชาติและภูมิปัญญาชาวบ้าน

ประโยชน์ของภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ และวิศนี ศิลตระกูล (2533, หน้า 229-230) ได้ให้ความหมายประโยชน์ของภูมิปัญญาชาวบ้านออกเป็น 6 ประการ ดังนี้

“1) ช่วยให้คนในท้องถิ่นนั้นดำรงชีวิตอยู่ด้วยความสุขกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ความเชื่อและข้อห้ามต่าง ๆ สามารถใช้เพื่อป้องกันการบั่นทอนสิ่งแวดล้อม

2) สามารถนำมาใช้เพื่อควบคุมความประพฤติของคนในสังคมเดียวกัน บารมีของบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและเป็นเคารพนับถือกันมา สามารถนำสวรรค์ กรรมและวาสนา ส่งผลต่อพฤติกรรมของชาวบ้าน ความซาบซึ้งในนิทานพื้นบ้าน นิทานชาดก ส่งผลให้คนอ่านอ่อนน้อมง่าย รักสงบ มีความพากเพียรต่อสู้กับความทุกข์ยากและลดการกดขี่ได้สูง

3) ให้ประโยชน์ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย เป็นกระบวนการรักษาที่ช่วยเยียวยา และยกระดับจิตใจของผู้ป่วยให้มีพลังใจต่อสู้กับโรคร้ายไข้เจ็บ

4) ช่วยส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสังคมนั้น จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน เป็นเรื่องที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ การปรับเปลี่ยนการประยุกต์และการสืบทอด ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยภูมิปัญญาของคนในสังคม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเหตุการณ์ และเงื่อนไขที่เปลี่ยนไป

5) สร้างประโยชน์ในการประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบันซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่ประยุกต์แล้ว นำมาใช้ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องของการ

เกษตรกรรมธรรมชาติ การแก้ปัญหาเรื่องการใช้น้ำเพื่อเกษตร การป้องกันกำจัดแมลงโดยไม่ใช้สารเคมี

6) ช่วยให้เข้าใจชุมชนในการกำหนดท่าทีและเนื้อหาการทำงานกับชุมชน ให้การทำงานด้านการพัฒนาการจัดการศึกษามีความเหมาะสมกับชีวิตความต้องการและสภาพท้องถิ่น ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้น ประโยชน์ก็จะเกิดกับกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง”

แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ขอให้ราชบัณฑิตยสถานช่วยบัญญัติคำจำกัดความของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อสนองต่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคำนึงถึงคุณค่ามากที่สุด แต่ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างยั่งยืนและยาวนาน” (พิทยะ ศรีวัฒนสาร, 2554)

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นจะสามารถกระทำการพัฒนาไปได้นั้น ต้องได้รับการร่วมมือกันจากทุกฝ่าย โดยเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน ซึ่งจะต้องให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและเอกลักษณ์ของทรัพยากรนั้น ๆ ควบคู่กันไป ดังนี้

1) การบริหารจัดการ

ในส่วนขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ทั้งส่วนนโยบาย และส่วนปฏิบัติงาน ซึ่งการดำเนินการพัฒนามักเป็นในรูปแบบต่างคนต่างทำ ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันในการดำเนินงาน เป็นสาเหตุที่มาของปัญหาและอุปสรรค

2) แหล่งท่องเที่ยวกับกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวบางชนิดนั้นมีความไม่เหมาะสมหรือส่งผลกระทบในด้านลบต่อสถานที่ท่องเที่ยว เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งก็ไม่ได้สร้างขีดจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว

3) การบริการ

เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวบรรลุวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวในเรื่องอำนวยความสะดวก ดูแลส่งเสริม เช่น การนำเที่ยว การบริการที่พัก ร้านอาหาร แต่ที่ผ่านมา การบริการไม่ได้รับการบริหารจัดการที่ดี ทำให้การบริการไม่มีมาตรฐานเท่าที่ควร

4) สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์

แบบส่งเสริมคุณค่าและสวยงามให้แก่แหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ แต่ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งกลับ

ถูกทำลายโดยสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ดังกล่าว ด้วยเหตุของการขาดการบริหารจัดการจากผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น จึงกลายเป็นปัญหาการสร้างสิ่งแปลกปลอมหรือการทำลายทรัพยากรในการท่องเที่ยว

5) นักท่องเที่ยว

ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวเป็นผู้ต้องการหรืออุปสงค์ (Demand) ของการท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยว คือ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วย การขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรมีส่วนทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

6) ชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

มีบทบาทและความสัมพันธ์ต่อการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ เช่น ความเป็นเจ้าของ ผู้จำหน่ายสินค้า ผู้ให้บริการ รวมถึงองค์กรปกครองท้องถิ่น ความสำคัญดังกล่าว ถือเป็นอีกหนึ่งกลไกในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน แต่ด้วยความเป็นชุมชนนั้นก็ก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ด้วย เหตุของการขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนล่าช้า

พิทยะ ศรีวัฒนสาร (2554) กล่าวว่า “การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนนั้น ประชาชนในท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำกับพหุภาคี โดยคำนึงถึงเป้าหมายต่อการพัฒนา คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ได้นานที่สุด มีปัญหาหรือผลกระทบน้อยที่สุด นั่นคือการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน”

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่า “หมายถึง การท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุง คุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ”

หลักการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

อุษาวดี พูลพิพัฒน์ (2545) กล่าวถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า “หลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยจะยกตัวอย่างข้อที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งมีหลักการดังนี้

1) การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น (Supporting Local Economic) โดยคำนึงถึงราคาและพัฒนาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

3) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) ในด้านการจัดการผลตอบแทนของประชาชน และสิ่งแวดล้อม

4) การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง (Consulting Stakeholders and the Public) เพื่อลดข้อขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหา

5) เป็นการฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่บุคลากรท้องถิ่นทุก ๆ ระดับ เพื่อยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

6) การวิจัยและติดตามผล (Undertaking Research) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย”

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน ซึ่งเกิดขึ้นหลายรูปแบบหลายลักษณะ และได้มีการให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นฐานของความคิด ดังนี้

พินิจ ลาภานันท์ (2528, หน้า 30) ได้ให้ความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน เกิดขึ้นจากการมีความเชื่อว่าการพัฒนานั้นดีที่สุดในความถาวรที่สุด ซึ่งเกิดมาจากพลังและความสามารถของประชาชนที่ประสานกำลังกันเพื่อพัฒนา รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในการวางแผนพัฒนาชุมชนของตนเอง และพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา”

สายทิพย์ สุคติพันธ์ (2534, หน้า 92) ได้ให้ความหมายว่า “เป็นการเปลี่ยนแปลงกลไกพัฒนาจากการพัฒนาโดยภาครัฐ มาเป็นประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงหมายถึง การทำให้เกิดอำนาจในการกำหนดการพัฒนาให้กับประชาชนน้อยที่สุด ประชาชนต้องมีส่วนช่วยในการวางแผนต่าง ๆ”

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527, หน้า 2) ได้ให้ความหมายว่า “การที่ชุมชนหรือประชาชนพัฒนาความสามารถของคนในด้านการจัดการ ควบคุมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาภูมิปัญญาความรู้ในรูปแบบของการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเอง โดยภาครัฐจะคืนอำนาจให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดง

ความต้องการของตนเอง หรือเสนอข้อเรียกร้อง แสดงความคิดเห็นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง”

พาลาก สิงห์เสนี (2545, หน้า 32) ได้ให้ความหมายว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้ ตัดสินใจ พัฒนาการเรียนรู้เพื่อแสดงออกถึงการตัดสินใจของตนเองและความต้องการของตนเองได้ รวมถึงประชาชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ”

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) กล่าวว่า “เป็นกระบวนการที่รัฐบาลส่งเสริม ชักนำ และสนับสนุน รวมถึงสร้างโอกาสให้กับประชาชนในรูปกลุ่มคน ชมรม มูลนิธิ ให้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อ การดำเนินงานส่วนใดส่วนหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยมี ลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ร่วมกันศึกษาค้นคว้าปัญหาที่เกิดขึ้นชุมชน ตลอดจนความต้องการของคนในชุมชน
- 2) ร่วมสร้างรูปแบบการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรค์สิ่งที่เกิดประโยชน์กับชุมชน
- 3) ร่วมวางแผนงานหรือนโยบายที่จัดปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการชุมชน
- 4) ร่วมกันตัดสินใจและใช้สอยทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารให้มีคุณภาพ
- 6) ร่วมลงทุนกับกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง
- 7) ร่วมติดตามและประเมินผลกิจกรรมที่ทำไว้ ทั้งของเอกชนและรัฐบาลเพื่อให้คงประโยชน์ไว้ต่อไป

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 49) ได้กล่าวว่า “กระบวนการมีส่วนร่วมพัฒนา มีทั้งหมด 5 ระดับ คือ

- 1) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดระดับความสำคัญปัญหา พิจารณาปัญหา
- 2) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหา
- 3) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพิจารณาวิธีแก้ไขปัญห
- 4) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญห
- 5) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา”

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มธุรส ปราบไพร (2543) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษาชุมชนไทยทรงดำ บ้านเขาย้อย อำเภอยะย้อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ภายในชุมชนนั้นมีผู้นำแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีเชื้อชาติเดียวกัน ชุมชนมีความเข้มแข็ง รวมถึงการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยลักษณะทางภูมิประเทศของชุมชนนั้นสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

เดโช แสนภักดี (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า อุปสรรคและปัญหาที่พบของกลุ่มอาชีพจังหวัดขอนแก่น คือ สมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการตลาด ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน ควรมีเจ้าหน้าที่ในการจัดฝึกอบรม ให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มอาชีพมากขึ้น อีกทั้งควรจัดสร้างกิจกรรมในชุมชน เพื่อที่ชุมชนจะได้มีความแข็งแรง

อรรวรรณ พันธเนตร (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอยะย้อย จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ที่บ้านหาดไคร้ ต้องการให้หมู่บ้านได้รับการพัฒนาสูง อีกทั้งยังมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องของการท่องเที่ยว และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหาดจับปลาบึกในระดับปานกลาง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทั้งหมดนั้นล้วนแต่มีคุณประโยชน์ต่องานวิจัยชิ้นนี้เป็นอย่างมาก ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการดำเนินงานและตระหนักถึงความสำคัญในทุกขั้นตอนของงานวิจัยนี้ เพื่อสร้างผลลัพธ์ของงานวิจัยให้ถ่ายทอดออกมาเป็นคุณค่ามากที่สุด

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการประเมินศักยภาพของหมู่บ้านอรัญญิก อันก่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านอรัญญิก จนกระทั่งกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อศึกษาความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก

วิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยจะได้นำเสนอเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

- 1) ประชากร
- 2) กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังนี้

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ข้อมูลมาจากเทศบาลตำบลอรัญญิก อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2556 โดยมีข้อมูลดังนี้

1.1) ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี 2556 รวมทั้งสิ้น 656 คน แบ่งเป็น ชาย 331 คน หญิง 325 คน ทั้งหมด 235 ครัวเรือน

1.2) กลุ่มนักท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีโอกาสเข้าเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก ในปี 2550 – 2556

ตารางที่ 3.1: จำนวนของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีโอกาสเข้าเยี่ยมชม
หมู่บ้านอรัญญิก ปี 2550-2556

ปี	นักท่องเที่ยว
2550	2,593,106
2551	2,873,107
2552	2,703,316
2553	5,151,247
2554	3,967,499
2555	1,068,100
2556	1,073,412

ที่มา: กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว2013. สืบค้นจาก
<http://www.tourism.go.th/index.php?mod=WebTourism&file=details&dlID=7&clD=276&dclD=619>.

1.3) หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่

1.3.1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ที่อยู่ 108/22 หมู่ 4 ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

1.3.2) เทศบาลตำบลอรัญญิก ที่อยู่ 99 หมู่ 8 ตำบลท่าช้าง
อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3.3) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่อยู่ 157 สนามกีฬาากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำบลไผ่ลิง อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

1.3.4) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์ราชการ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถนนสายเอเชีย ตำบลคลองสวนพลู อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1) ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งหมด 235 ครัวเรือน แบ่งได้ดังนี้

1.1) ผู้อยู่อาศัย 212 ครัวเรือน

1.2) ผู้ประกอบการ 23 ครัวเรือน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของผู้อยู่อาศัยจะสุ่มตัวอย่างจากประชากรในหมู่ที่ 6 ทั้งหมด 235 ครัวเรือน

กลุ่มผู้ประกอบการมีทั้งหมด 23 ครัวเรือน ผู้วิจัยขอเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 11 ครัวเรือน เนื่องจากผู้ประกอบการบางร้านไม่สะดวกในการให้ข้อมูล

2) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเข้าไปเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ค่าเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2550-2556

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยในปี 2550-2556 โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 3,457,677 คน (ตารางที่ 3.1) คือ

$$n = \frac{2,775,683.86}{1+2,775,683.86(0.05)^2}$$

$$n = 399.999856$$

จากสูตรคำนวณกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 399.999856 หรือ 400 คน ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวม ข้อมูลจำนวน 400 ราย

3) หน่วยงานภาครัฐ มีดังนี้

3.1) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

3.2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

3.4) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

3.3) เทศบาลตำบลอรัญญิก อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จำนวน 1 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะต้องการศึกษาเฉพาะพื้นที่ของหมู่บ้านอรุณฤๅณ หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีดังนี้

1.1) ผู้ประกอบการในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 คน

1.2) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่

1.2.1) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 1 คน

1.2.2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 1 คน

1.2.3) เทศบาลตำบลอรุณฤๅณ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 1 คน

1.2.4) สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 1 คน

2) การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสได้เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรุณฤๅณ จำนวน 400 คน และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 235 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจึงแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการในหมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สะดวกในการให้ความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

1.1) หน่วยงานภาครัฐที่ทำการสัมภาษณ์มีจำนวนทั้งหมด 4 คน ได้แก่

1.1.1) ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

1.1.2) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

1.1.3) นายกเทศบาลตำบลอรุณภูมิ อำเภอนครหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 คน

1.1.4) ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 1 คน

1.2) กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ ในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 คน

โดยตลอดการสัมภาษณ์จะมีการบันทึกเสียงของผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยประเภท
การสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยจะ
กำหนดคำถามไว้ก่อนล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview Guide)

2) แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
ได้แก่

2.1) นักท่องเที่ยวชาวไทย

2.2) ผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรุณภูมิ

โดยเลือกใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาส
ได้เข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรุณภูมิ จำนวน 400 คน และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 235 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยสร้าง
แบบสอบถามขึ้นมา เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อหมู่บ้านอรุณภูมิ และความ
คิดเห็นของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรุณภูมิต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะ
แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรุณภูมิ
ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่า
น้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ได้ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555)

ระดับความพึงพอใจ	ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ
น้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
น้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
มาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
มากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าความพึงพอใจ กำหนดเป็น

ช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	แปลความว่า	มีความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	แปลความว่า	มีความพึงพอใจมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของนักท่องเที่ยวที่มีโอกาสเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิกและผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยมีแนวทางดังนี้

- 1) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานวิจัยตรวจสอบเนื้อหาของชุดคำถามว่ามีเนื้อหาในชุดคำถามครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาวิจัยหรือไม่
- 2) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเล็ก ๆ เพื่อนำผลมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม
- 3) ตรวจสอบความถูกต้องของถ้อยคำหรือสำนวน เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ ผู้ตอบสามารถอ่านเข้าใจได้ตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการ ซึ่งจะทำให้ผลงานวิจัยเป็นที่น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นที่จะศึกษาไว้เรียบร้อยแล้ว และระหว่างการศึกษาสัมภาษณ์สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยสอบถามเพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและความไว้วางใจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยนี้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) สำหรับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจนครบถ้วนทุกขั้นตอนแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน โดยแบ่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด จำนวน 400 ชุดแล้ว นำข้อมูลดิบที่ได้มาจัดกลุ่ม (Grouped Data) ให้เป็นระเบียบโดยแสดงออกเป็นลักษณะของตารางแจกแจงความถี่

2) แบบสอบถามผู้อยู่อาศัย

หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมด จำนวน 235 ชุดแล้ว นำข้อมูลดิบที่ได้มาจัดกลุ่ม (Grouped Data) ให้เป็นระเบียบโดยแสดงออกเป็นลักษณะของตารางแจกแจงความถี่

3) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ

เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด 4 หน่วยงาน และข้อมูลแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ จำนวน 11 ราย แล้ว นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัย มีลักษณะเป็นแบบรายการ (Check-list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพ และรายได้ หาค่าความถี่แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์แบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว
หมู่บ้านอรัญญิก และแบบสอบถามความคิดเห็นของชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
หมู่บ้านอรัญญิก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย
(Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$\text{ใช้สูตร ดังนี้ } \bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ คือ ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

วิเคราะห์แบบสอบถามของนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ คำถามแบบ
ปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาคำตอบ (Content Analysis)

วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก โดยใช้
การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลของการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ภูมิศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ การแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลของการศึกษาบริบทในพื้นที่ เป็นการนำเสนอในรูปแบบพรรณนาสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ (Site) โดยจะแบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้

- 1) ด้านการเดินทางและการคมนาคม
- 2) ด้านสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและสภาพปัญหาของหมู่บ้านอรัญญิก
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- 4) ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวชุมชนหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกและผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก โดยจะแบ่งเป็นหัวข้อได้ดังนี้

- 1) แบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก
- 2) แบบสอบถามชาวบ้านผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก
- 3) แบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ
- 4) แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก

ผลของการศึกษาบริบทในพื้นที่ เป็นการนำเสนอในรูปแบบพรรณนา สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ (Site)

ด้านการเดินทางและการคมนาคม

ภาพที่ 4.1: ป้ายบอกทางไปหมู่บ้านอรุญญิก

ป้ายบอกทางในภาพข้างต้นนี้ ตั้งอยู่บนถนนของกรมทางหลวงชนบท หมายเลข 305 ที่มุ่งหน้าเข้าสู่อำเภอนครหลวง ลักษณะป้ายอยู่ในสภาพที่ใหม่มาก

ภาพที่ 4.2: ป้ายบอกทางไปหมู่บ้านอรุณฤๅก

ป้ายบอกทางนี้ ตั้งอยู่บนถนนของกรมทางหลวงชนบท หมายเลข 308 ที่มุ่งหน้าเข้าสู่อำเภอนครหลวง โดยลักษณะป้ายยังอยู่ในสภาพที่ใหม่แต่ในบริเวณป้ายมีต้นมะพร้าวขึ้นอยู่ด้านข้าง ทำให้กิ่งก้านของต้นมะพร้าวบังวิสัยทัศน์ในการมองป้ายของผู้ขับขี่ยานพาหนะเล็กน้อย

ภาพที่ 4.3: ป้ายบอกทางต่าง ๆ ของหมู่บ้านอรัญญิก

ป้ายบอกทางของถนนเข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิก จากภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีป้ายอยู่มากมาย ตั้งอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกัน ลูกศรชี้บอกทางในป้ายก็มีขนาดเล็ก ทำให้ยากต่อการดูป้าย อีกทั้งป้ายที่โฆษณาหมู่บ้านอรัญญิก (ป้ายสีแดงขนาดใหญ่) ที่ตั้งอยู่ก็มีลักษณะเอียงไปด้านหลัง คล้ายว่าจะล้ม สะท้อนถึงการขาดความเอาใจใส่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 4.4: ป้ายบอกทางเข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิก

ป้ายบอกทางนี้ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของโรงเรียนท่าช้างวิทยาคม ซึ่งใกล้กับทางเข้าของหมู่บ้านอรัญญิก สภาพป้ายบอกทางนี้ชำรุดทรุดโทรมมาก ป้ายมีลักษณะเก่าและหัก สีตัวอักษรซีดจางจนแทบมองไม่เห็น

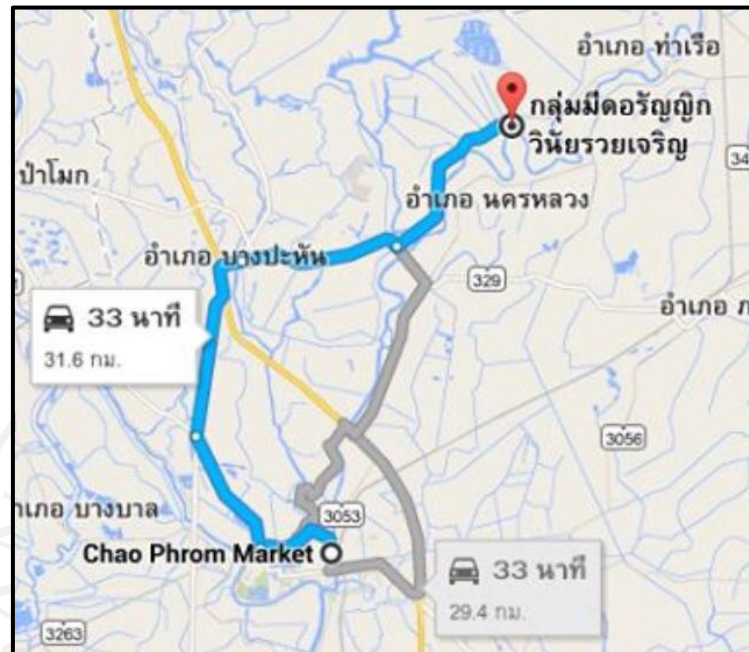
ภาพที่ 4.5: ป้ายบอกทางไปหมู่บ้านอรัญญิก

ป้ายบอกทางนี้ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของเทศบาลตำบลอรัญญิก ลักษณะของป้ายจะถูกต้นไม้บังมากกว่า 50% ของป้าย ทำให้มองป้ายได้ไม่ชัดเจน

ภาพที่ 4.6: แผนที่การเดินทางโดยรถยนต์ไปยังหมู่บ้านอรัญญิก

(รูปจาก www.google.com)

การเดินทางไปหมู่บ้านอรัญญิกโดยรถยนต์ โดยเริ่มต้นจากตลาดเจ้าพรหมไปยังหมู่บ้านอรัญญิก ใช้ระยะทางทั้งหมด ประมาณ 31.6 กิโลเมตร ขับรถยนต์ออกจากตลาดเจ้าพรหมโดยจะผ่านตำบลหัวรอและตำบลท่าวาสุกรี

ภาพที่ 4.7: รถโดยสารประจำทางที่เข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิก

การเดินทางไปหมู่บ้านอรัญญิกโดยรถโดยสารประจำทาง ซึ่งจะมีรถโดยสารประจำทางจอดอยู่ที่ตลาดเจ้าพรหม สังเกตป้ายที่ติดด้านหน้ารถจะเขียนว่า อยุธยา-ท่าเรือ โดยรถจะออกจากตัวเมืองไปยังถนนสายเอเชีย (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32) แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าถนนสายเอเชียไปทางจังหวัดนครสวรรค์ เลี้ยวโรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชฯ ไปประมาณ 100 เมตร จากนั้นจะเลี้ยวซ้ายลอดใต้สะพานที่จะข้ามแม่น้ำป่าสัก เข้าถนนสายอำเภอนครหลวง ซึ่งตลอดทางจะมีป้ายบอกที่ตั้งของชุมชนเป็นระยะ ๆ

ภาพที่ 4.8: ถนนที่เดินทางไปหมู่บ้านอรัญญิก

ถนนที่เดินทางเข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิก คือ ถนนกรมทางหลวงชนบท 308 ตั้งอยู่ที่อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นถนนลาดยางมะตอยที่สร้างขึ้นใหม่เมื่อประมาณเดือนสิงหาคม 2556 แล้วเสร็จประมาณเดือนมกราคม 2557 เป็นลักษณะถนน 2 เลน การจราจรส่วนใหญ่มีแต่รถบรรทุกขนาด 10 ล้อ เนื่องจากบริเวณนั้นมีโรงงานตั้งอยู่หลายแห่ง เช่น โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ โรงสีข้าว เป็นต้น

ภาพที่ 4.9: ถนนทางเข้าหมู่บ้านอรุณนิก

ภาพที่ 4.10: ถนนทางเข้าหมู่บ้านอรุณนิก

เมื่อตรงมาตามถนนกรมทางหลวงชนบท 308 จะพบทางแยกให้เลี้ยวซ้ายดังภาพที่ 4.9 ซึ่งเป็นเส้นทางเข้ามาสู่หมู่บ้านอรุณนิก เมื่อเลี้ยวซ้ายเข้ามาจะพบถนนที่มีเกาะกกลางถนนเล็ก ๆ ดังภาพที่ 4.10 สภาพถนนเมื่อเลี้ยวเข้ามาแล้ว จะพบว่าถนนค่อนข้างเก่า แต่ไม่ถึงกับชำรุดทรุดโทรม

ด้านสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและสภาพปัญหาของหมู่บ้านอรัญญิก

ภาพที่ 4.11: หมู่บ้านอรัญญิก

ภาพที่ 4.12: หมู่บ้านอรัญญิก

ภาพที่ 4.11, 4.12 ทางเข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิก ซึ่งด้านหน้าทางเข้าจะมีซุ้มเขียนว่า ยินดีต้อนรับสู่หมู่บ้านต้นโพธิ์ โดยด้านบนของป้ายจะมีมิติขนาดยักษ์ตั้งอยู่ แสดงออกถึงสัญลักษณ์ที่สำคัญของหมู่บ้านอรัญญิก และในภาพที่ 4.12 ด้านขวามือของภาพจะมีลำโพงกระจายเสียงติดอยู่บนเสาไฟฟ้าในหมู่บ้านเพื่อแจ้งข่าวและเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ชาวบ้านทราบ

ภาพที่ 4.13: ร้านค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านอรัญญิก

เมื่อผ่านตลอดซุ้มป้ายเข้าไปก็จะพบกับร้านค้าเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านอรัญญิก มีทั้งร้านจำหน่ายมีด ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ผู้มาใช้บริการร้านอาหารและร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ดจะเป็นคนในชุมชน ส่วนร้านจำหน่ายมีดจะมีผู้มาใช้บริการแตกต่างกันไป เช่น บางร้านขายทั่วรั้วนักท่องเที่ยว บางร้านเน้นขายส่ง

ภาพที่ 4.14: บรรยากาศในหมู่บ้านอรุณฤกษ์

บรรยากาศภายในหมู่บ้านอรุณฤกษ์ ซึ่งดูเงียบเหงามาก ไม่มีนักท่องเที่ยว ร้านมีตบบ้างร้านก็ปิดทำการ แม้ว่ารูปภาพข้างต้นนี้จะถ่ายวันเสาร์ ซึ่งควรจะเป็นวันที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวแต่กลับไม่มี

ภาพที่ 4.15: ร้านค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านอรัญญิก

ภาพที่ 4.16: ถังขยะภายในหมู่บ้านอรัญญิก

เมื่อเข้าไปในหมู่บ้านอรัญญิกจะสังเกตเห็นถังขยะที่ตั้งอยู่ตามริมถนนอยู่หลายจุด โดยถังขยะจะมีสีแตกต่างกัน เช่น สีเขียว สีเหลือง และสีแดง ซึ่งตามความหมายนั้น ถังขยะสีเขียวจะหมายถึง ขยะที่ย่อยสลายได้หรือขยะเปียก เช่น เปลือกผลไม้ เศษอาหาร เป็นต้น ส่วนถังขยะสีเหลืองจะหมายถึง ขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลได้ เช่น กระป๋องน้ำอัดลม ขวดน้ำพลาสติก เป็นต้น ส่วนถังขยะสีแดง หมายถึง ขยะอันตรายหรือขยะที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การที่หมู่บ้านอรัญญิกมีการคัดแยกขยะโดยการมีถังขยะต่างสีเพื่อขยะต่างชนิดนั้นแสดงให้เห็นถึงการใส่ใจในสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัย

ภาพที่ 4.17: วัดสีจำปา

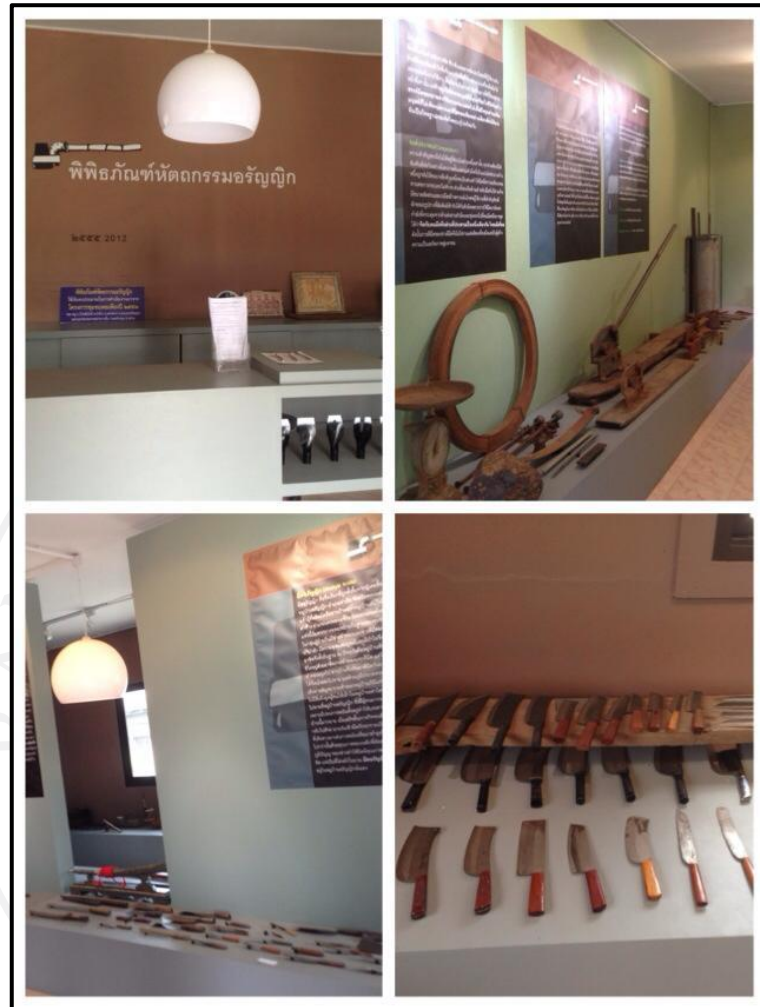
วัดสีจำปา เป็นวัดที่ตั้งอยู่ภายในหมู่บ้านอรัญญิก หมู่ที่ 6 บ้านต้นโพธิ์ ซึ่งถือเป็นแหล่งรวบรวมจิตใจของคนในหมู่บ้าน เวลาถึงงานบุญหรืองานประเพณี ชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกก็จะมาประกอบพิธีทางศาสนาที่วัดแห่งนี้

ภาพที่ 4.18: พิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก

พิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิกอยู่ถัดมาจากวัดสีจำปา โดยพิพิธภัณฑ์แห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านของไทยและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้าสู่หมู่บ้าน พิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิกมีเวลาเปิด-ปิด ตามป้ายทางเข้าด้านหน้า คือ เปิดวันพุธ ถึงวันอาทิตย์ เวลา 10.00 – 16.30 น. ปิดวันจันทร์และวันอังคาร ไม่เสียค่าเข้าชมแต่จะมีตู้รับเงินบริจาคตั้งอยู่ด้านในพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 4.19: ภายในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก

ด้านในของพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิกจะเก็บรวบรวมมีดลักษณะต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในสมัยก่อนสร้างขึ้น มีทั้งมีดและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งมีป้ายเขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านอรัญญิกและที่มาของมีดที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลหรือให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเลย อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง เช่น เมื่อไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์ ก็อาจเกิดการสูญหายของสิ่งของที่จัดแสดงได้

ภาพที่ 4.20: แทงค์น้ำประปาในหมู่บ้านอรัญญิก

แทงค์น้ำประปาของหมู่บ้านอรัญญิกจะอยู่ถัดจากพิพิธภัณฑสถานหัตถกรรมอรัญญิก โดยบริเวณด้านหน้าแทงค์ประปาจะเป็นลานกว้างปูคอนกรีต มีวัตถุประสงค์ไว้สำหรับจอดรถของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งแทงค์ประปาของหมู่บ้านอรัญญิกนี้อยู่ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลอรัญญิก

ภาพที่ 4.21: ตู้โทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้านอรุณฤกษ์

ภาพที่ 4.22: เสาไฟฟ้าในหมู่บ้านอรุณฤกษ์

ภาพที่ 4.23: สถานีอนามัยในหมู่บ้านอรัญญิก

สถานีอนามัยตำบลท่าช้างเป็นสถานีนามัยที่ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 6 บ้านต้นโพธิ์ หรือหมู่บ้านอรัญญิก เมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกเจ็บป่วยก็จะมารักษาที่สถานีอนามัยแห่งนี้ เนื่องจากไม่มีโรงพยาบาลที่ใกล้กับตำบลท่าช้างเลย

ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ภาพที่ 4.24: ที่ทำการชุมชนบ้านต้นโพธิ์ (หมู่บ้านอรุณฤๅก)

ภาพที่ 4.25: ป้ายวิสัยทัศน์ของหมู่บ้านอรุณฤๅก

ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 4.26: เทศบาลตำบลรัษฎา

เทศบาลตำบลรัษฎาตั้งอยู่ในเขตอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบทั้งหมด 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลท่าช้าง จำนวน 8 ชุมชน ตำบลพระนอน จำนวน 7 ชุมชน และตำบลสามไถ จำนวน 4 ชุมชน โดยมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี และตำบลวังแดง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลปากท่า อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตำบลพระแก้ว อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบ้านนา อำเภอมหาราช ตำบลบ้านขล้อ อำเภอบางปะหัน และตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลแม่ลา และตำบลบ้านขลุ อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 4.27: สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทบาทที่สำคัญของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คือ การส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย อีกทั้งทำหน้าที่เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ให้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่ว รวมถึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.28: ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในอาคารของศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสำนักงานวัฒนธรรมมีหน้าที่ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อดำรงสืบสานไว้ให้คงอยู่

ภาพที่ 4.29: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก โดยจะช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเข้าไปท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน และชาวชุมชนหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 235 คน จากนั้นได้นำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2) ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

- 2) ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสเข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 400 คน และผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 235 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมา เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นที่ชัดเจนเพื่อที่จะเพิ่มเติมหรือแก้ไขในปัจจัยต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสได้เข้ามาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1: แสดงจำนวนและร้อยละด้านเพศของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	166	41.4
หญิง	235	58.6
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.6 และเพศชาย จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอายุของนักท่องเที่ยวชาวไทย

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 -20 ปี	69	17.2
20 -30 ปี	158	39.4
31-40 ปี	94	23.4
41-50 ปี	60	15.0
50 ปี ขึ้นไป	20	5.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า อายุของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20 -30 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 รองลงมามีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 อายุระหว่าง 18- 20 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และมีตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3: แสดงจำนวนและร้อยละด้านระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	27	6.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	12.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	80	20.0
ปวช./ปวส.	100	24.9
ปริญญาตรี	135	33.7
สูงกว่าปริญญาตรี	11	2.7
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับ ปวช.หรือ ปวส. จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 และ มีการศึกษาระดับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4: แสดงจำนวนและร้อยละด้านภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ภูมิลำเนา	จำนวน	ร้อยละ
ภาคเหนือ	53	13.2
ภาคกลาง	199	49.6
ภาคใต้	17	4.2
ภาคตะวันออก/เหนือ	57	14.2
ภาคตะวันออก	27	6.7
ภาคตะวันตก	2	0.5
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล	46	11.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่อยู่ส่วนกลางของภาคกลางของประเทศ จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมาอยู่ภูมิสำเนาอยู่ภาคตะวันออก เฉียงเหนือของประเทศ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 ภูมิสำเนาอยู่ภาคเหนือของประเทศ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ภูมิสำเนาอยู่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 ภูมิสำเนาอยู่ภาคตะวันออกของประเทศ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 ภูมิสำเนาอยู่ภาคใต้ของประเทศ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และมีภูมิสำเนาอยู่ภาคตะวันตกของประเทศ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทย

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานของ รัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	86	21.4
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	51	12.7
พนักงานเอกชน/ลูกจ้าง เอกชน	101	25.2
รับจ้างทั่วไป	50	12.5
เกษตรกร	14	3.5
นักเรียน/นักศึกษา	95	23.7
อื่นๆ	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.5 อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน/ลูกจ้างเอกชน จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 รองลงมาประกอบอาชีพนักเรียนหรือนักศึกษา จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 ประกอบอาชีพข้าราชการหรือพนักงานของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ พ่อบ้าน แม่บ้าน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6: แสดงจำนวนและร้อยละด้านรายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้	39	9.7
ต่ำกว่า 5,000 บาท	19	4.7
5,000 – 10,000 บาท	53	13.2
10,001 – 20,000 บาท	150	37.4
20,001 – 30,000 บาท	109	27.2
สูงกว่า 30,000 บาท	31	7.7
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 10,001- 20,000 บาท จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมา รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 20,001- 30,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 5,000 -10,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ไม่มีรายได้ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.7 รายได้ต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7: แสดงจำนวนและร้อยละยานพาหนะที่ใช้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ยานพาหนะ	จำนวน	ร้อยละ
รถส่วนตัว	275	68.6
รถโดยสารประจำทาง	41	10.2
รถบัสกลุ่มทัวร์/บริษัท	81	20.2
อื่นๆ	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ยานพาหนะที่ใช้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยมักใช้รถส่วนตัวเป็นยานพาหนะในการท่องเที่ยว จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 รองลงมา รถบัสของกลุ่มทัวร์/บริษัทเป็นยานพาหนะ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ใช้รถโดยสารประจำทาง จำนวน 41 คน

คิดเป็นร้อยละ 10.2 และใช้ยานพาหนะในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ รถยนต์ รถจักรยาน จำนวน 4 คน
คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก
การประเมินระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยที่มีเกณฑ์ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.20 - 5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.40 - 4.19 หมายถึง มีระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.60 - 3.39 หมายถึง มีระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.80 - 2.59 หมายถึง มีระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.79 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.8: ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีโอกาสมาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเดินทาง			
สภาพถนนที่เข้าสู่หมู่บ้านหัตถกรรมมีดอรัญญิกอยู่ในสภาพที่ดี	3.79	0.945	มาก
ป้ายบอกทางชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม	4.11	0.924	มาก
ด้านความสะอาดและการกำจัดขยะ			
ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว	3.96	0.996	มาก
การจัดวางที่ทิ้งขยะมีความเหมาะสม	3.99	0.923	มาก
ถังขยะมีจำนวนเพียงพอ	3.52	0.972	มาก
ด้านความปลอดภัย			
ความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว	3.11	1.011	ปานกลาง
ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	2.94	0.875	ปานกลาง
การดูแลความปลอดภัยของหน่วยงานราชการ	2.82	1.019	ปานกลาง
ความปลอดภัยสำหรับที่จอดรถของนักท่องเที่ยว	2.85	1.035	ปานกลาง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.8 (ต่อ): ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีโอกาสมาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว			
สถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว	2.98	0.978	ปานกลาง
ห้องสุขาเพียงพอต่อการใช้งาน	2.93	1.068	ปานกลาง
ด้านอาหารและเครื่องดื่ม			
จำนวนร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอหรือไม่	3.08	0.948	ปานกลาง
อาหารและเครื่องดื่มมีความสะอาดเพียงใด	3.29	0.907	ปานกลาง
อาหารและเครื่องดื่มมีคุณภาพและคุ้มค่ากับราคาเพียงใด	3.07	0.972	ปานกลาง
ด้านการบริการการท่องเที่ยว			
มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ/ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิก	3.01	0.977	ปานกลาง
มีข้อมูลสารสนเทศ หรือแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านอรัญญิก	2.69	1.124	ปานกลาง
แผ่นพับข้อมูลมีคุณภาพ, ความชัดเจนและเนื้อหาครบถ้วน	2.78	1.009	ปานกลาง
ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของหมู่บ้านอรัญญิก			
สินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย	3.45	1.063	มาก
รูปแบบและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก	3.19	1.029	ปานกลาง
สินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	3.82	1.257	มาก
กิจกรรมการตีฆ้องอรัญญิก ถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก	3.04	1.065	ปานกลาง
ด้านศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยว			
มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก	3.45	1.303	มาก
เป็นการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก	2.86	1.246	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการเดินทาง ได้แก่ ป้ายบอกทางชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$ S.D. = 0.924) และสภาพถนนที่เข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิกอยู่ในสภาพที่ดี ($\bar{X} = 3.79$ S.D. = 0.945) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า สภาพถนนที่เข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิกอยู่ในสภาพที่ดี และป้ายบอกทางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

2) ด้านความสะอาดและการกำจัดขยะ พบว่า การจัดวางที่ทิ้งขยะมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.99$ S.D. = 0.923) ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.96$ S.D. = 0.996) และถังขยะมีจำนวนเพียงพอ ($\bar{X} = 3.52$ S.D. = 0.972) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่ดี การจัดวางที่ทิ้งขยะมีความเหมาะสม และถังขยะมีจำนวนเพียงพอ

3) ด้านความปลอดภัย พบว่า ความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.11$ S.D. = 1.011) ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{X} = 2.94$ S.D. = 0.875) ความปลอดภัยสำหรับที่จอดรถของนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.85$ S.D. = 1.035) และการดูแลความปลอดภัยของหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 2.82$ S.D. = 1.019) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยวพอสมควร ทั้งความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความปลอดภัยสำหรับที่จอดรถของนักท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยของหน่วยงานราชการ นั้นยังมีไม่ทั่วถึง ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่เชื่อมั่นในแหล่งท่องเที่ยวเท่าที่ควร

4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พบว่า สถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 2.98$ S.D. = 0.978) และ ห้องสุขาเพียงพอต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 2.93$ S.D. = 1.068) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า สถานที่จอดรถและห้องสุขายังไม่เพียงพอสำหรับวันที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

5) ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่มมีความสะอาดเพียงใด ($\bar{X} = 3.29$ S.D. = 0.907) จำนวนร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอหรือไม่ ($\bar{X} = 3.08$ S.D. = 0.948) และ อาหารและเครื่องดื่มมีคุณภาพและคุ้มค่ากับราคาเพียงใด ($\bar{X} = 3.07$ S.D. = 0.972) ตามลำดับ

จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า จำนวนร้านอาหารและเครื่องดื่มมีจำนวนพอประมาณ และมีความสะอาดปานกลาง โดยบางร้านถูกสุขอนามัย บางร้านไม่ถูกสุขอนามัยเท่าที่ควร

6) ด้านการบริการท่องเที่ยว พบว่า มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ/ ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 3.01$ S.D. = 0.977) แผ่นพับข้อมูลมีคุณภาพ, ความชัดเจนและเนื้อหาครบถ้วน ($\bar{X} = 2.78$ S.D. = 1.009) และมีข้อมูลสารสนเทศ หรือแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 2.69$ S.D. = 1.124) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิกเป็นบางครั้ง ข้อมูลสารสนเทศหรือแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านอรัญญิกก็ยังไม่ค่อยเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว รวมถึงแผ่นพับข้อมูลและเนื้อหาของแผ่นพับยังไม่มีมีความชัดเจนเท่าไร

7) ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกหมู่บ้านอรัญญิก พบว่า สินค้าที่ระลึก มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.82$ S.D. = 1.257) รองลงมาสินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลายและมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 3.45$ S.D. = 1.303) รูปแบบและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก ($\bar{X} = 3.19$ S.D. = 1.029) กิจกรรมการตีมีดอรัญญิก ถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.04$ S.D. = 1.065) และการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 2.86$ S.D. = 1.246) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า สินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และกิจกรรมการตีมีดอรัญญิกถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควร

8) ด้านศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยว พบว่า มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 3.45$ S.D. = 1.303) รองลงมา เป็นการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 2.86$ S.D. = 1.246) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกไว้อย่างดี และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การท่องเที่ยวที่หมู่บ้านอรัญญิก เป็นการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์พอสมควร

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หมู่ที่ 6 ตำบลท่าช้าง

อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9: แสดงจำนวนและร้อยละด้านเพศของคนในชุมชน

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	111	47.2
หญิง	124	52.8
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.9 คนในหมู่บ้านอรัญญิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 และเพศชาย จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอายุของคนในชุมชน

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-20 ปี	49	20.9
20-30 ปี	83	35.3
31-40 ปี	59	25.1
41-50 ปี	29	12.3
50 ปี ขึ้นไป	15	6.4
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่า อายุของคนในชุมชนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 อายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และอายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11: แสดงจำนวนและร้อยละด้านระดับการศึกษาของคนในชุมชน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	22	9.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	30	12.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	66	28.1
ปวช./ปวส.	54	23.0
ปริญญาตรี	56	23.8
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.0
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับการศึกษาของคนในชุมชนมีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 การศึกษาระดับปวช. หรือ ปวส. จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12: แสดงจำนวนและร้อยละด้านอาชีพของคนในชุมชน

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรม	17	7.2
รับจ้าง	55	23.4
ค้าขาย	50	21.3
รับราชการ	19	8.1
ว่างงาน	15	6.4
พนักงานบริษัท	34	14.5
อื่น ๆ	45	19.1
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.12 พบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักเรียน นักศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 และว่างงาน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.4

ตารางที่ 4.13: แสดงจำนวนและร้อยละด้านรายได้ต่อเดือนของคนในชุมชน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	58	24.7
5,000-10,000 บาท	50	21.3
10,001-20,000 บาท	90	38.3
20,001-30,000 บาท	25	10.6
สูงกว่า 30,000 บาท	12	5.1
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.13 พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของคนในชุมชน ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมารายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 24.7 รายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาท จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 รายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 และรายได้สูงกว่า 30,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14: แสดงจำนวนและร้อยละจำนวนสมาชิกในครอบครัวของคนในชุมชน

สมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบจำนวน	1	0.40
1 -5 คน	196	83.4
6 -10 คน	36	15.4
11-15 คน	2	0.80
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.14 พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวของคนในชุมชนมี 1-5 คน จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 83.4 รองลงมาสมาชิกในครอบครัวของคนในชุมชนมี 6-10 คน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 สมาชิกในครอบครัวของคนในชุมชนมี 11-15 คน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 และไม่ทราบจำนวน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15: แสดงจำนวนและร้อยละการทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก
ของคนในชุมชน

การทราบนโยบาย	จำนวน	ร้อยละ
ทราบ	52	22.1
ไม่ทราบ	183	77.9
รวม	235	100.0

จากตารางที่ 4.15 การทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกของคนในชุมชนพบว่า ส่วนใหญ่ไม่ทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 77.9 และทราบนโยบาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก

การประเมินระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิกใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยที่มีเกณฑ์ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.20 - 5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.40 - 4.19 หมายถึง มีระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.60 - 3.39 หมายถึง มีระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.80 - 2.59 หมายถึง มีระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.79 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.16: ระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก

ความคิดเห็นของคนในชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์			
การปรับปรุงพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น	3.83	0.880	มาก
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น	4.13	0.877	มาก
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (มีดอรัญญิก) ให้คงอยู่	4.05	0.878	มาก
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอยุธยาเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักหมู่บ้านอรัญญิกมากขึ้น	3.97	0.859	มาก
หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก	3.47	0.926	มาก

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ): ระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว
เชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก

ความคิดเห็นของคนในชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
มีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก	3.14	0.913	ปานกลาง
มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวให้คนในชุมชนทราบ	2.95	0.843	ปานกลาง
มีการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.80	0.981	ปานกลาง
คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	2.83	0.974	ปานกลาง
คนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น	2.98	0.894	ปานกลาง
มีการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม องค์กร	2.89	1.000	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมด้านนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวของภาครัฐ			
มีนโยบายพัฒนาด้านการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก	2.95	0.885	ปานกลาง
มีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.16	0.904	ปานกลาง
มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป	2.90	0.912	ปานกลาง
มีนโยบายที่ชัดเจน มีการจัดเตรียมแผนและงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก	2.97	0.910	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมด้านแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก			
มีการดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว	2.65	1.074	ปานกลาง
มีการดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว	2.77	0.927	ปานกลาง
มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก	3.34	1.091	ปานกลาง

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ): ระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก

ความคิดเห็นของคนในชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว			
มีการฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอ	3.09	0.963	ปานกลาง
มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	3.72	1.300	ปานกลาง
มีการประชุมหารือกันในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาคุณภาพของมรดกอรัญญิก	2.93	0.991	ปานกลาง
กิจกรรมการมีมรดกอรัญญิกถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกในการมาท่องเที่ยว	3.46	1.311	มาก
หน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์มรดกอรัญญิก	2.86	1.194	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 ระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก พบว่า

1) ด้านการส่งเสริมเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.13$ S.D.= 0.877) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน (มรดกอรัญญิก) ให้คงอยู่ ($\bar{X} = 4.05$ S.D.=0.878) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอยุธยาเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักหมู่บ้านอรัญญิกมากขึ้น ($\bar{X} = 3.97$ S.D.=0.859) การปรับปรุงพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{X} = 3.83$ S.D.=0.880) และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 3.47$ S.D.=0.926) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีความต้องการปรับปรุงพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่หมู่บ้านอรัญญิกจะทำให้คนในชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและเป็นการอนุรักษ์มรดกอรัญญิกให้คงอยู่ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในจังหวัดอยุธยาเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จักหมู่บ้านอรัญญิกมากขึ้น รวมถึงหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกเป็นอย่างดี

2) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X} = 3.14$ S.D.=0.913) คนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว

การให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น ($\bar{X}=2.98$ S.D.=0.894) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวให้คนในชุมชนทราบ ($\bar{X}=2.95$ S.D.=0.843) มีการรวมตัว เพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม องค์กร ($\bar{X}=2.89$ S.D.=1.000) คนใน ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.83$ S.D.=0.974) มีการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.80$ S.D.=0.981) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บ ข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีการ เปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควร มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐไม่ค้อยทั่วถึงในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวให้คนในชุมชนทราบ และมีการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่มากพอ คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นบางครั้งและมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพอสมควร คนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการ ท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ เป็นบางครั้ง และมีการรวมตัวกันเป็นครั้งคราวเพื่อ ทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม องค์กร

3) ด้านการมีส่วนร่วมด้านนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวของภาครัฐ พบว่า มีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=3.16$ S.D.=0.904) มีนโยบายที่ชัดเจน มีการจัดเตรียมแผนและ งบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X}=2.97$ S.D.=0.910) มีนโยบายการ พัฒนาด้านการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X}=2.95$ S.D.=0.885) และมีการ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ($\bar{X}=2.90$ S.D.=0.912) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน คนในชุมชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีนโยบายการพัฒนาการตลาดของแหล่ง ท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควร และมีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้าน อรัญญิกอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และมีนโยบายที่ยัง ไม่ค่อยชัดเจน มีการจัดเตรียมแผนและงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก พอสมควร

4) ด้านการมีส่วนร่วมแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก พบว่า มีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ($\bar{X}=3.34$ S.D.=1.091) มีการฟื้นฟู สภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอ ($\bar{X}=3.09$ S.D.=0.963) มีการดำเนินการ

โดยคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.77$ S.D.=0.927) และมีการดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.65$ S.D.=1.074) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่มกัน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า มีการดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง คือ ยังไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาได้ตามที่มุ่งหวังไว้ทั้งหมด และคนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควร มีการฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมเป็นบางครั้งเพื่อให้ใหม่อยู่เสมอ

5) ด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ($\bar{X}=3.72$ S.D.=1.300) กิจกรรมการตีมีดอรัญญิกถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกในการมาท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.46$ S.D.=1.311) มีการประชุมหารือกันในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาคุณภาพของมีดอรัญญิก ($\bar{X}=2.93$ S.D.=0.991) และหน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์มีดอรัญญิก ($\bar{X}=2.86$ S.D.=1.194) ตามลำดับ จากค่า S.D. แสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมีการเกาะกลุ่ม คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน สรุปได้ว่า กิจกรรมการตีมีดอรัญญิกถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกในการมาท่องเที่ยว และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในบางครั้งก็มีการประชุมหารือกันในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาคุณภาพของมีดอรัญญิก รวมถึงหน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์มีดอรัญญิกพอสมควร

ผลการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ

1. ด้านนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กันยายน 2557)

ททท. จะทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในแง่ของการพานักท่องเที่ยวและสื่อมวลชนต่าง ๆ ไปชมสินค้าที่หมู่บ้านอรัญญิก ทั้งในขั้นตอนการผลิตมีด การสาธิตการตีมีด และนำสื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ มาถ่ายทำเรื่องการท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการขายสินค้ามีดอรัญญิก โดยการเชิญตัวแทนร้านของหมู่บ้านอรัญญิกไปออกบูธในงานต่าง ๆ เช่น งานเทศกาลเที่ยวเมืองไทย งานท่องเที่ยวไทย 5 ภาค เป็นต้น และยังนำสินค้าไปออกขายตามต่างจังหวัดอีกด้วย เช่น อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา, จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น และททท. ก็ยังสนับสนุนให้หมู่บ้าน

อรัญญิกทำโบรชัวร์เพื่อโฆษณาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมมากขึ้น ส่วนบทบาทสำคัญนี้ ททท.จะทำหน้าที่หลัก คือ การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยว โดย ททท. มองว่าการท่องเที่ยว นั้นเหมือนดาบ 2 คม เช่น ถ้า ททท. พานักท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่พร้อมทั้งในด้านสินค้า และการบริการ ผลที่ได้รับกลับมาจะเป็นผลเชิงลบ เช่นเดียวกับในกรณีของหมู่บ้านอรัญญิกที่ยังไม่ค่อยมีความพร้อมในการที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว สาเหตุหลักมาจากเรื่องของการขัดแย้งผลประโยชน์ ของชาวบ้านในหมู่บ้าน และชาวบ้านยังขาดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

บุคลากรในหน่วยงาน: เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 16 กันยายน 2557) เทศบาลตำบลอรัญญิกมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยปีนี้ได้วางแผนกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลอรัญญิก โดยจะพัฒนาและ ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 2) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- 3) การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

โดยบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดึงเอาจุดแข็งของหมู่บ้านอรัญญิก มาเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว ซึ่งทางเทศบาลตำบลอรัญญิกได้เล็งเห็นจุดเด่นของหมู่บ้านอรัญญิก แบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ผลิตภัณฑ์มรดกอรัญญิก
- 2) วัดโบราณ ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จำนวน 12 วัด อาจทำเป็นทัวร์ ไหว้พระ 9 วัด เป็นต้น
- 3) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร อาจจัดตั้งเป็น มหาวิทยาลัยชาวนา เป็นต้น

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 20 กันยายน 2557)

สำนักงานวัฒนธรรมไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องของการท่องเที่ยว แต่จะมีหน้าที่ส่งเสริมเรื่องภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมในพื้นที่ที่คนในชุมชนหลงลืมไป ทำหน้าที่ไปรื้อฟื้น วัฒนธรรมประเพณีออกมาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชม โดยจะกำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม เน้นการให้ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ที่มีมายาวนานของหมู่บ้านอรัญญิก บทบาทสำคัญใน การพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การสืบค้นเรื่องภูมิปัญญา วิถีชีวิต ประเพณี เช่น พิธีไหว้ครูบูชาเตา โดย

จะทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรักและหวงแหนวัฒนธรรม เมื่อคนในชุมชนเกิดความรู้สึกแล้ว วัฒนธรรมก็จะดำรงอยู่ต่อไป

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กันยายน 2557)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องพัฒนาแหล่ง พัฒนาบุคลากร และเรื่องของกฎหมายมัคคุเทศก์ กฎหมายผู้ประกอบการการท่องเที่ยว ในแง่ของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก จะทำหน้าที่ส่งเสริมวิถีชีวิตชุมชนในหมู่บ้าน เช่น เรื่องของการตีมีด การจัดทำของที่ระลึกที่ผลิตจากเหล็ก เป็นต้น รวมถึงส่งเสริมการตลาดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มีดและเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับการเกษตร โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาไม่ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก แต่จะทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องของการของบประมาณบางส่วนจากงบประมาณของจังหวัด เพื่อไปช่วยเหลือในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

2) ด้านจุดเด่น ปัญหาและอุปสรรคของหมู่บ้านอรัญญิก และแนวทางการแก้ไข

บุคลากรในหน่วยงาน: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กันยายน 2557)

จุดเด่นของหมู่บ้านอรัญญิกคือ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของมิดอรัญญิก ถือเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่สูงของหมู่บ้าน เช่น ถ้าพูดถึงมีดที่มีชื่อเสียงก็จะนึกถึง มีดอรัญญิก จังหวัดอยุธยา ส่วนในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคจะเป็นเรื่องของความขัดแย้งทางผลประโยชน์ มีเรื่องธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยแนวทางการแก้ไขคือ ชาวบ้านในหมู่บ้านต้องหันหน้ามาปรึกษากันเพื่อหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

บุคลากรในหน่วยงาน: เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 16 กันยายน 2557)

จุดเด่นของหมู่บ้านอรัญญิก คือ จุดเด่นคือเรื่องมีดที่มีประวัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีชื่อเสียงในเรื่องของความทนทาน ใช้งานได้ดี โดยสมัยก่อนจะใช้เหล็กเป็นแผ่น ๆ มาตีกับไฟเพื่อไล่อากาศในเหล็กออก มีดจึงเกิดความเหนียวและความคงทน แต่ปัจจุบันนี้ เมื่อมีเชิงธุรกิจการค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง การผลิตมีดโดยการตีแบบสมัยก่อนจะทำให้ผลิตมีดได้น้อยและต้องใช้เวลาานาน อาจทำให้มีดไม่ครบจำนวนตามที่ต้องการจะขาย จึงมีการผลิตมีดแบบใหม่ คือการปั๊มและเจียรมีดให้เกิดความคม แต่ระยะการใช้งานจะไม่นานเท่าการตีมีดกับไฟ ส่วนปัญหาและอุปสรรคของหมู่บ้านอรัญญิกทางเทศบาลอรัญญิกได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ปัญหาที่เกิดจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือ เทศบาล ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยว

2) การขาดความร่วมมือกันของชาวชุมชน กล่าวคือ เมื่อไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากหน่วยงานใหญ่ในชุมชน ซึ่งก็คือ เทศบาล คนในชุมชนก็ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการปรึกษาหารือที่จะพัฒนา

3) ส่วนของราชการสำนักงานใหญ่ เช่น กระทรวงต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่เข้ามาดูแลช่วยเหลือแต่ไม่ได้ติดตามผลและประเมินผลว่าการที่ลงทุนไปนั้น คำนึงค่ากับการทำงานหรือไม่

ส่วนแนวทางการแก้ไข ทางเทศบาลกล่าวว่าควรเน้นการพัฒนา 3 ส่วนหลัก ๆ คือ

1) พัฒนาบุคลากรในชุมชนอรัญญิกให้มีความรู้ความเข้าใจที่ดีในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังหมู่บ้านอรัญญิก

2) พัฒนาคุณภาพสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน เนื่องจากปัจจุบัน ความต้องการในสินค้าเพื่อวางขายมีจำนวนมากขึ้น คุณภาพในการผลิตก็ด้อยลงไป ไม่ใช่ใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมและเมื่อคุณภาพหายไป ชื่อเสียงก็ตกต่ำลงไปด้วย

3) พัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงจุดเด่นในชุมชนอรัญญิกในหลาย ๆ ด้าน เช่น วัฒนาอาราม การเกษตร วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตริมแม่น้ำป่าสัก เป็นต้น

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กันยายน 2557)

จุดเด่นของหมู่บ้านอรัญญิกคือเรื่องมรดก จนปัจจุบันพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้บนโต๊ะอาหาร เช่น ช้อน ส้อม รวมถึงเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้าน

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกนั้น โดยภาพรวมแล้วไม่น่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการเดินทางค่อนข้างลำบากสำหรับรถบัสของคณะทัวร์ เนื่องจากถนนภายในหมู่บ้านมีความแคบมาก รวมถึงทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านอรัญญิกอยู่ในจุดที่ไม่ใช่เส้นทางผ่านของนักท่องเที่ยวโดยส่วนมาก นอกจากว่านักท่องเที่ยวตั้งใจจะเข้าไปเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิกจริง ๆ

ส่วนแนวทางการแก้ไข เนื่องจากปัญหาเกิดจากทำเลที่ตั้ง ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ ดังนั้นจึงควรนำสินค้าไปออกตามงานต่าง ๆ เพราะอรัญญิกก็เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อไปออกบูธ หรือออกงานไอทีอป ก็จะมีคนให้ความสนใจมาก

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กันยายน 2557)

จุดเด่นของหมู่บ้านอรัญญิก คือ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน คือ พิธีการไหว้ครุบูชาเตา โดยจะจัดขึ้นเป็นงานใหญ่ของหมู่บ้าน ซึ่งถือเป็นจุดขายของหมู่บ้านอรัญญิก รวมถึงเรื่องของการเป็นแหล่งเรียนรู้การตีมีด

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก มีดังนี้

(1) การเดินทางที่ใช้เวลานาน โดยทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาได้เคยประสานงานกับบริษัททัวร์ เพื่อจะนำนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก แต่ทางบริษัททัวร์เห็นว่า การเดินทางจากตัวเมืองพระนครศรีอยุธยาไปหมู่บ้านอรัญญิกนั้นใช้เวลาเกือบ 2 ชั่วโมง ซึ่งค่อนข้างเสียเวลามากและได้ประโยชน์เพียงสถานที่เดียว เนื่องจากบริษัททัวร์ต้องทำเวลาในเรื่องของการพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ

(2) การขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประชาสัมพันธ์จะมี ททท. และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในส่วนนี้ โดยทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจะลงประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ของสำนักงาน และส่งไปที่เว็บไซต์ของกระทรวง หรือในบางครั้งก็ทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาออกหนังสือคู่มือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวก็จะลงประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิกให้ด้วย

แนวทางการแก้ไข คือ นำสินค้าในหมู่บ้านอรัญญิกออกไปจำหน่ายตามงานต่าง ๆ เช่น ที่ผ่านมามีกิจกรรมจัดขึ้นที่เมืองทองธานี ทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาได้นำชาวบ้านบางส่วนและสินค้าที่มีอยู่ไปออกจำหน่ายในงาน ทั้งนี้ ยังเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิกให้นักท่องเที่ยวรู้จักมากขึ้นอีกด้วย

3) ด้านแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก

บุคลากรในหน่วยงาน: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กันยายน 2557)

ชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกจะต้องรวมกลุ่มกันให้ได้ เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและมีความคิดที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านไปในทิศทางเดียวกัน เช่น

1) เรื่องสาริตการตีมีด ควรจัดสรรเวลาให้ตายตัว ไม่ใช่จัดเป็นลักษณะของการจัดแสดง เพราะนักท่องเที่ยวมีหลายกลุ่ม มีทั้ง walk-in และแบบคณะทัวร์ หากมีนักท่องเที่ยวแบบ walk-in โอกาสที่จะได้ดูสาริตการตีมีดมีน้อยมาก เพราะไม่ได้แจ้งกับทางร้านมีดล่วงหน้า

2) เรื่องพิธีกรรมหัตถกรรมอรัญญิก ควรมีผู้ดูแล เนื่องจากปัจจุบัน พิธีกรรมหัตถกรรมหัตถกรรมอรัญญิก มีการเปิด-ปิดวันทำการของพิธีกรรมอย่างไม่เป็นระบบ และมีการให้ผลประโยชน์กับชาวบ้านอย่างฟุ้งพองใจ

บุคลากรในหน่วยงาน: เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 16 กันยายน 2557)

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีดังนี้

1) ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความได้เปรียบมากกว่าท้องถิ่นอื่น ๆ มาก เนื่องจากทำเลที่ตั้งอยู่ตรงกึ่งกลางของประเทศ เมื่อดูจากแผนที่ จึงต้องทำการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดีเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยว

2) บริหารจัดการกับผู้ประกอบการร้านค้าให้เกิดความเป็นธรรมอย่างสูงสุด โดยทุกร้านค้าจะต้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

3) พัฒนาด้านบุคลากรในท้องถิ่น โดยแยกบุคลากรออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1) ผู้นำแบบเป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาล (สท.) นายกฯ ผู้บริหาร เป็นต้น

3.2) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ พระ อติตกำนัน - ผู้ใหญ่ที่ปลดเกษียณแล้ว ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

โดยนำบุคลากรเหล่านี้ไปอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว อาจทำได้โดยการพาไปชมงานในสถานที่ที่พัฒนาแล้ว เพื่อไปศึกษากระบวนการพัฒนาแล้วนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเอง

4) จัดหาเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น สถานที่จอดรถบัสของนักท่องเที่ยว ห้องสุขา รถรางสำหรับพานำเที่ยว เป็นต้น

5) การประชาสัมพันธ์ของสถานที่ท่องเที่ยว โดยการทำแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์วิธีการท่องเที่ยวเพื่อที่นักท่องเที่ยวจะเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิกได้ หรือประสานงานกับ ททท. เพื่อเขียนโบรชัวร์เสริมเข้าไปเพิ่มเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดอยุธยา

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสาร ส่วนบุคคล, 20 กันยายน 2557)

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีดังนี้

1) พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่น่าสนใจและหลากหลายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

2) สร้างจุดจำหน่ายสินค้าของหมู่บ้านอรัญญิกบนเส้นทางผ่านของนักท่องเที่ยว

3) มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกโดยทั่วถึงและต่อเนื่อง

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กันยายน 2557)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน
อรัญญิกไว้ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมภายในหมู่บ้าน เพิ่มกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูด
นักท่องเที่ยว
- 2) สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ จัดทำแพ็คเกจให้แปลกใหม่ สวยงาม
- 3) ดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการกำหนดราคาสินค้าที่ถูกกว่าที่อื่น เนื่องจากหมู่บ้านอรัญญิกเป็น
แหล่งผลิต สามารถที่จะจำหน่ายสินค้าได้ในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูด
นักท่องเที่ยว
- 4) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณเพื่อช่วยดูแลส่งเสริมในเรื่องของ
การประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

4) ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก

บุคลากรในหน่วยงาน: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสาร
ส่วนบุคคล, 13 กันยายน 2557)

ททท. มีการจัดทำโบรชัวร์การท่องเที่ยว โดยมีเนื้อหาของหมู่บ้านอรัญญิก และสนับสนุนให้
หมู่บ้านอรัญญิกจัดทำโบรชัวร์ขึ้นเอง อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ
และหนังสือพิมพ์ บางครั้งก็พานิตยสารต่าง ๆ เข้าไปถ่ายทำและสัมภาษณ์ รวมถึงการนำร้านค้าใน
หมู่บ้านอรัญญิกไปออกงานต่าง ๆ ที่ ททท. มีส่วนเกี่ยวข้อง

บุคลากรในหน่วยงาน: เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสาร
ส่วนบุคคล, 16 กันยายน 2557)

ทางเทศบาลตำบลอรัญญิกมีงบประมาณในการจัดทำแผ่นพับใบปลิวแจก รวมถึงการจัดทำ
วารสารเพื่อประชาสัมพันธ์ ในบางครั้งทาง ททท. ก็มีมาขอถ่ายทำสคริปต์ของหมู่บ้านอรัญญิกเพื่อเป็น
ส่วนประกอบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กันยายน 2557)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิกโดยการจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมผ่านทางเอกสารแผ่นพับ วารสาร เป็นต้น อีกทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านวิทยุของจังหวัด รวมถึงสื่อทางโทรทัศน์ช่องเคเบิลของท้องถิ่น

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กันยายน 2557)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจะประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิกโดยผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานและเว็บไซต์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงลงประชาสัมพันธ์ผ่านเอกสารแผ่นพับในบางครั้ง

5) ด้านการเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านอรัญญิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

บุคลากรในหน่วยงาน: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 13 กันยายน 2557)

ททท. ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกโดยตรง แต่จะช่วยในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลัก ซึ่งในด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องร่วมมือกับคนในชุมชน และดำเนินงานอย่างเข้มแข็งและตั้งใจ ไม่ฝักใฝ่ผลประโยชน์จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

บุคลากรในหน่วยงาน: เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 16 กันยายน 2557)

เทศบาลตำบลอรัญญิกได้เริ่มจัดทำการประชุมประชาคมสอบถามแนวคิดยุทธศาสตร์ด้านหนึ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยในการประชุมจะมีระดับหัวหน้าส่วนราชการ และเทศบาลตำบลก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงมีคนในชุมชนอรัญญิกมานั่งฟังการประชุมด้วย

โดยในปี (2557) ได้มีการจัดพาผู้นำในชุมชนและผู้ประกอบการในชุมชนไปดูงานที่จังหวัดน่าน เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน และทางเทศบาลได้ประสานงานกับทางโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนเพื่อกำหนดหลักสูตรวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน เช่น ฝึกวิชาชีพการตีหมี่ และการให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นมัคคุเทศก์โดยนักพัฒนาการท่องเที่ยว อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ของชุมชนโดยกำหนดลงไปหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 กันยายน 2557)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะช่วยฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชนขึ้นมา เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมถูกกลืนหายไปตามกาลเวลา โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ต่อยอดสืบสานวัฒนธรรมต่อไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมที่หมู่บ้านอรัญญิก เนื่องจากมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น

บุคลากรในหน่วยงาน: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 22 กันยายน 2557)

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาไม่มีหน้าที่ที่จะเข้าไปควบคุมดูแลในส่วนนี้ หากแต่มีการประชุมในชุมชน คนในชุมชนก็จะเชิญบุคลากรของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาไปให้ความรู้ในแง่คิดต่าง ๆ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก

บุคลากรในร้าน: มีตวิทย์แท้ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านมีตวิทย์แท้ให้การสนับสนุนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวทุกเรื่อง เช่น การเข้าประชุมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน โดยจะเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้านคนอื่น ๆ แต่ทุกฝ่ายนั้นต้องให้การสนับสนุนและร่วมมือกันอย่างจริงจัง ซึ่งปัญหาหลัก ๆ มาจากการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง รวมถึงคนในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการพัฒนาต้องเริ่มจากศูนย์แล้วค่อย ๆ เติบโตขึ้นไปเป็นหนึ่ง สอง สาม ไปเรื่อย ๆ จนถึงเป้าหมายในการพัฒนาที่มุ่งหวังไว้ หากแต่คนในชุมชนต้องการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวแบบก้าวกระโดด เช่น เริ่มจากศูนย์ จะพัฒนาไปสี่ ซึ่งมีความเป็นไปได้ยาก การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงไม่เป็นผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้

บุคลากรในร้าน: มีต ส. สแตนเลส (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

หากในหมู่บ้านมีการประชุม ร้านมีต ส. สแตนเลส ก็จะทำให้การร่วมมือโดยการไปเข้าร่วมประชุมด้วย แต่ส่วนใหญ่จะช่วยในลักษณะของการซื้อบัตรการกุศลจากทางหมู่บ้านเพื่อจะนำเงินที่ได้ไปสร้างสิ่งต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่ก็ไม่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม อาจเพราะการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีและการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่องของระบบการจัดการการท่องเที่ยว

บุคลากรในร้าน: มีด ส. อรัญญิก (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านมีด ส. อรัญญิกเป็นประธานร้านค้าของหมู่บ้านอรัญญิก เข้าร่วมประชุมกับเทศบาลตำบลอรัญญิกทุกครั้ง โดยนำความคิดเห็นจากร้านค้าต่าง ๆ เสนอเข้าที่ประชุม ปัญหาหลักที่พบ คือ เรื่องงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว แม้ว่าทางเทศบาลจะจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกแต่เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด จึงไม่สามารถแบ่งมาในส่วนของการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ สามารถทำได้เพียงการช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์เล็กน้อยและไม่ดีเท่าที่ควร อีกทั้งมีการเสนอให้เปิดเป็นศูนย์รวมหัตถกรรมของหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้เยี่ยมชมสินค้าหลาย ๆ ร้านและร้านค้าได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

บุคลากรในร้าน: มีดตราสมอ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านมีดตราสมอจะช่วยในการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิก โดยการให้สัมภาษณ์แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว และหากนักท่องเที่ยวต้องการจะถ่ายรูปที่สวยงาม แลกตาและเป็นเอกลักษณ์ เจ้าของร้านมีดตราสมอก็จะแนะนำนักท่องเที่ยวว่าร้านไหนมีมีดที่นักท่องเที่ยวต้องการบ้าง ซึ่งสิ่งที่อยากให้แก้ไขปรับปรุงในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก คือ ป้ายบอกทาง เนื่องจากป้ายบอกทางมาที่หมู่บ้านอรัญญิกนั้นไม่ชัดเจน มีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มหลงทาง กว่า จะมาถึงหมู่บ้านอรัญญิกก็ใช้เวลานาน ทำให้เสียเวลามาก รวมถึงป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิก ควรทำป้ายให้เด่นเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว

บุคลากรในร้าน: มีดส่วยเฮง (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านมีดส่วยเฮงจะมีเหล็กไว้เพื่อจ้างให้คนในหมู่บ้านรับไปทำตัวมีด บางบ้านก็เข้าด้ามมีด โดยแต่ละบ้านจะรับทำส่วนประกอบต่าง ๆ ของมีดแตกต่างกันไป ทั้งนี้เป็นการกระจายรายได้ให้คนในชุมชน เพื่อให้มีมีดขายหมุนเวียน ทั้งปลีก-ส่ง ถือเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านผลิตภัณฑ์ และยังมีนำมีดของทางร้านไปร่วมจัดแสดงโชว์ในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิกอีกด้วย โดยอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเรื่องความสวยงามภายในหมู่บ้าน เพื่อให้เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีจุดถ่ายภาพสวย ๆ ให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น

บุคลากรในร้าน: จุ่มจิมมีดอรัญญิก (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านจุ่มจิมมีดอรัญญิกจะช่วยเสนอความคิดเห็นในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับคนในหมู่บ้านอรัญญิกในเวลาที่มีการประชุมของหมู่บ้าน โดยจะช่วยสมทบทุนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในทุก ๆ ด้าน และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในการนำนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวที่หมู่บ้านอรัญญิก

บุคลากรในร้าน: ป้ายองโกชนา (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านป้ายองโกชนาเป็นร้านขายอาหารตามสั่ง ซึ่งจะทำหน้าที่คอยแนะนำนักท่องเที่ยวที่มารับประทานอาหารที่ร้านว่า บ้านไหนทำมิดหรือดีมิด ก็จะแนะนำให้นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม รวมถึงการเข้าร่วมฟังการประชุมขององค์กรส่วนท้องถิ่น ปกึษาหารือกับคนในชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยอยากให้ทางเทศบาลสร้างศูนย์รวมผลิตภัณฑ์มีดขึ้นมา 1 จุด เพื่อให้คนในชุมชนนำมิดในร้านของตนเองมาตั้งจำหน่าย ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นธรรมสำหรับทุกร้าน เนื่องจากนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมก็จะลงทัวร์เป็นบางร้าน

บุคลากรในร้าน: อาหารตามสั่งพินิ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านอาหารตามสั่งพินิ จะเข้าร่วมประชุมในหมู่บ้านไม่เคยขาด โดยจะประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อให้พร้อมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยสมทบทุนในการช่วยเหลือพัฒนาหมู่บ้าน โดยต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือดูแลในเรื่องของการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอนุรักษ์เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว และช่วยเหลือเรื่องงบประมาณในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อจัดสร้างสิ่งต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมถึงการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอนุรักษ์ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง

บุคลากรในร้าน: อนุรักษ์ สินค้าเบ็ดเตล็ด (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านอนุรักษ์ นอกจากจะขายสินค้าเบ็ดเตล็ดแล้ว ยังรับจ้างทำมิดส่งตามร้านค้าต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านอนุรักษ์ ซึ่งถือว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านของผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังช่วยแนะนำร้านขายมิดราคาถูก คุณภาพดีแก่นักท่องเที่ยว และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอนุรักษ์ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเยี่ยมชม คนในชุมชนจะได้มีรายได้ที่ดีขึ้น เนื่องจากปัจจุบันขาดนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ ทำให้รายได้ของคนในชุมชนต่ำลง

บุคลากรในร้าน: ชากาแฟ (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้านชากาแฟจะทำหน้าที่ช่วยแนะนำทางไปร้านมิด เพราะเนื่องจากป้ายบอกทางมีความไม่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสน รวมถึงแนะนำสถานที่ดีมิด เพราะในหมู่บ้านอนุรักษ์ไม่ได้ดีมิดกันทุกร้าน โดยต้องการให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือในด้านของการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมที่หมู่บ้านอนุรักษ์ และถนนภายในหมู่บ้านอนุรักษ์มีความ

คับแคบเกินไป อาจทำให้เกิดปัญหาจราจรของนักท่องเที่ยววังลำบาก รวมถึงเรื่องของป้ายบอกทาง
ควรมีตำแหน่งของป้ายที่ดีและป้ายมีความชัดเจน

บุคลากรในร้าน: J&D Coffee Love (การสื่อสารส่วนบุคคล, 25 กันยายน 2557)

ร้าน J&D เป็นร้านกาแฟแบบเปิดร้านเดียวในหมู่บ้านอรัญญิก โดยจะมี Free Wifi บริการ
ให้ลูกค้าได้ใช้ เพื่อเป็นจุดดึงดูดลูกค้าและนักท่องเที่ยว ให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลโดยการเข้า
ร่วมรับฟังการประชุมของหมู่บ้านแล้วนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาร้าน พัฒนาชุมชน โดยต้องการให้ใน
หมู่บ้านอรัญญิกจัดเป็นศูนย์รวมโอท็อป เช่น มีดต่าง ๆ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้มีตัวเลือกในการซื้อ
สินค้าที่หลากหลาย รวมถึงป้ายทางเข้าหมู่บ้านอรัญญิกที่ไม่สะดุดตา เนื่องจาก นักท่องเที่ยวเคยหลง
ทางเพื่อที่จะเข้ามาหมู่บ้านอรัญญิก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงนโยบายด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชน และแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก มีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผล โดยผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิจัยออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 นโยบายของภาครัฐในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก และปัญหาและอุปสรรคที่พบในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกจากการติดต่อขอสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของคนในหมู่บ้านอรัญญิก

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก และปัญหาและอุปสรรคที่พบในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกจากการติดต่อขอสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสไปเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก

อภิปรายผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หมู่บ้านอรัญญิกเป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีประวัติความเป็นมาเชื่อมโยงกับเรื่องราวในอดีตสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้น เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาแบบชาวบ้านจากรุ่นสู่รุ่น คือ การผลิตมีดอรัญญิก ด้วยกรรมวิธีแบบโบราณที่มีชื่อเสียงของประเทศ

ศักยภาพของหมู่บ้านอรัญญิกที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีดังนี้

- 1) หมู่บ้านอรัญญิกมีวัดเก่าแก่ จำนวน 12 วัด ที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สามารถ จัดทำเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะทัวร์ไหว้พระ 9 วัด
- 2) วิถีชีวิตของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีการสาธิตการตีมีดอรัญญิกด้วยวิธีแบบโบราณ ให้ชม ซึ่งหาชมได้ยากในสมัยปัจจุบัน
- 3) ภายในหมู่บ้านอรัญญิกมีพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก ซึ่งถือเป็นแหล่งเรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์ที่รวบรวมมีด และข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่คนในสมัยโบราณประดิษฐ์ขึ้นมา

สรุปผล

ส่วนที่ 1 นโยบายของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน อรัญญิก

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก มีนโยบายที่ แตกต่างกัน และให้การสนับสนุนส่งเสริมในด้านที่ต่างกัน ดังนี้

1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนโยบายในการพัฒนาส่งเสริม ด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก โดยจะช่วยประชาสัมพันธ์หมู่บ้านในลักษณะของการนำ สื่อมวลชนต่าง ๆ ไปถ่ายทำรายการหรือโฆษณา รวมถึงนำสินค้าในหมู่บ้านอรัญญิกที่ชาวบ้านผลิต เช่น มีด ไปออกงานต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

2) เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนโยบายในการพัฒนาส่งเสริมด้าน การท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก โดยมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิก (พ.ศ. 2558-2562) ซึ่งจะมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

- 2.1) การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- 2.2) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- 2.3) การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

3) สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีนโยบายในการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก อย่างไรก็ตามจะทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี

ในหมู่บ้าน เช่น พิธีไหว้ครูเตา ในลักษณะของการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์กับชาวบ้านในหมู่บ้าน เพื่อให้วัฒนธรรมประเพณีนั้นดำรงอยู่ต่อไป

4) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่ได้มีนโยบายในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก แต่จะทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมในเรื่องการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ เรื่องการเป็นหมู่บ้านเพื่อการท่องเที่ยว และช่วยเหลือในเรื่องของงบประมาณบางส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเป็นงบจากยุทธศาสตร์จังหวัด

ปัญหาและอุปสรรคที่พบในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน

ส่วนของปัญหาและอุปสรรคที่พบในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกจากการติดต่อขอสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐทั้ง 4 หน่วยงาน มีดังนี้

1) มีการขัดแย้งทางผลประโยชน์กันสำหรับผู้ประกอบการบางกลุ่มในหมู่บ้านอรัญญิก มีเรื่องของธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากมีผู้ประกอบการบางร้านติดต่อกับบริษัททัวร์ โดยให้บริษัททัวร์นั้น ๆ นำนักท่องเที่ยวมาลงแค่เฉพาะที่ร้านของตนเอง ทำให้ร้านค้าของผู้ประกอบการร้านอื่น ๆ ไม่มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม ส่งผลให้เกิดการไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ดำรงชีวิตในลักษณะต่างคนต่างอยู่ เมื่อมีการพัฒนาเกิดขึ้น กระบวนการพัฒนาก็ดำเนินไปอย่างไม่ดีเท่าที่ควร จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า “ก็คือความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จริง ๆ ตรงนี้ แขนงที่น่าจะทำ ก็คือตัวของ อบต.หรือเทศบาล จะต้องลงมา เพราะมันสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ดี แล้วก็ในเรื่องของการตั้งสหกรณ์ให้มันเข้มแข็ง เราต้องให้ทุกคนมีส่วนร่วม”

2) บุคลากรที่ดูแลหน่วยงานพัฒนาการท่องเที่ยวบางท่านยังขาดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า “ปัญหาน่าจะเกิดจากตัวหน่วยงานท้องถิ่นเอง ที่ขาดความชัดเจนในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยว ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว คือ มองภาพการท่องเที่ยวไม่ออก ถ้าผู้นำเหล่านั้นมีวิสัยทัศน์หรือมองภาพของการท่องเที่ยวออก การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะสามารถขายอะไรก็ได้ เพราะเรามีจุดหลักอยู่แล้ว คือ เรื่องของมรดกอรัญญิก”

3) หน่วยงานราชการสำนักงานใหญ่บางหน่วยงาน เข้ามาช่วยเหลือดูแลในเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก แต่ขาดการติดตามผลและการประเมินผลว่าสิ่งที่ได้รับจากการเข้ามาช่วยเหลือนั้นคุ้มค่าและเพียงพอหรือไม่ จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า “สิ่งที่มันเกิดโครงการถนนคนเดินขึ้น เนื่องจากมีงบประมาณเหลือ ทำโครงการขึ้นโดยไม่ศึกษาข้อมูลและไม่สอบถามคนในชุมชน สุดท้ายโครงการก็พัง”

4) ท่าเลที่ตั้งของหมู่บ้านอรัญญิกไม่เป็นเส้นทางผ่านของกลุ่มนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จุดประสงค์หลัก ๆ คือ การมาไหว้พระ เนื่องจากใน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัดเก่าแก่มากมาย และวัดต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวนิยมไปไหว้พระนั้นจะอยู่ในตัวเมืองของจังหวัด ซึ่งหมู่บ้านอรัญญิกตั้งอยู่ในอำเภอนครหลวง ค่อนข้างไกลจากตัวเมือง จึงไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมที่หมู่บ้านอรัญญิกเท่าไร นอกจากนักท่องเที่ยวจะไปกับบริษัทนำเที่ยวหรือเป็นความตั้งใจของนักท่องเที่ยวเองที่จะไปเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณอำเภอนครหลวงยังไม่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว แม้ว่าอำเภอนครหลวงจะมีแหล่งท่องเที่ยวอีก 1 แหล่ง คือ ปราสาทนครหลวง แต่ก็ยังไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเช่นกัน จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า “เรื่องเส้นทางเหมือนมันจะไม่ใช่ปัญหา แต่ว่าก็ต้องตั้งใจจะไป เพราะหมู่บ้านอรัญญิกไม่ใช่เส้นทางหลักในการผ่าน ต้องเข้าไปในหมู่บ้าน”

5) พิพิธภัณฑสถานอรัญญิกขาดผู้ดูแล เมื่อเข้าไปเยี่ยมชมภายในของพิพิธภัณฑสถานอรัญญิกก็ไม่พบผู้ดูแลหรือเจ้าหน้าที่ในพิพิธภัณฑสถานเลย แม้จะมีโต๊ะสำหรับต้อนรับอยู่ และมีการเปิด-ปิดวันทำการของพิพิธภัณฑสถานอย่างไม่เป็นระบบ เช่น ด้านหน้าของพิพิธภัณฑสถานมีป้ายเขียนวันเปิด-ปิดทำการอยู่ ซึ่งพิพิธภัณฑสถานอรัญญิกจะเปิดทำการวันพุธถึงวันอาทิตย์ โดยผู้วิจัยได้เข้าไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานในวันเสาร์ ปรากฏว่าพิพิธภัณฑสถานปิด เมื่อไปวันอาทิตย์อีกครั้งก็พบว่าพิพิธภัณฑสถานยังคงปิดอยู่ โดยไม่มีป้ายประกาศแจ้งไว้ด้านหน้าว่าพิพิธภัณฑสถานปิดในวันที่เปิดทำการด้วยสาเหตุใด จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า “เรื่องของพิพิธภัณฑสถานอรัญญิกก็ต้องมีการบริหารจัดการ อย่างน้อยต้องมีกรรมการของชุมชน แต่ขณะนี้เขาเกิดความขัดแย้งกัน ก็ต้องแก้ปัญหาไปที่ละจุด”

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของคนในหมู่บ้านอรัญญิก

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างคนในชุมชนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 235 คน พบว่า ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-5 คน ทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก จำนวน 52 คน และไม่ทราบนโยบาย จำนวน 183 คน โดยคนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาและการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ปรากฏผล ดังนี้

1.1) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่จะพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

1.2) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านอรัญญิกให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และยังทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

1.3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะเป็นการอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณให้คงอยู่ต่อไป

1.4) หน่วยงานภาครัฐต่างๆยังให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกเป็นอย่างดี

2) การมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว ปรากฏผล ดังนี้

2.1) มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกยังไม่มากเท่าที่ควร

2.2) คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวมากเท่าไร

2.3) การส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่มากพอที่จะทำให้คนในชุมชนเข้าใจและปฏิบัติได้

2.4) คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวมากเท่าไร และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพอสมควร

2.5) คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวพอสมควร เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น

2.6) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวบ้างพอสมควรแต่ไม่บ่อยครั้ง เช่น การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม องค์กร เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วมด้านนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวของภาครัฐ ปรากฏผล ดังนี้

3.1) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หน่วยงานภาครัฐนั้น มีนโยบายการพัฒนาด้านการตลาดของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควร

3.2) การพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งควรมีการพัฒนามากกว่านี้

3.3) การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกยังมีไม่มากพอที่จะทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

3.4) คนในชุมชนส่วนใหญ่ทราบนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดเตรียมแผนและงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควรแต่ยังไม่มากพอที่จะดำเนินการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

4) การมีส่วนร่วมด้านแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ปรากฏผล ดังนี้

4.1) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการดำเนินการโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวพอสมควร

4.2) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกพอสมควร

4.3) สภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมนั้นยังได้รับการฟื้นฟูไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งควรเร่งดำเนินการฟื้นฟู เพื่อแหล่งท่องเที่ยวจะได้ไม่เสื่อมโทรมเพิ่มมากขึ้น

5) การมีส่วนร่วมด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว ปรากฏผล ดังนี้

5.1) ผลิตภัณฑ์มีอัตลักษณ์มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

5.2) คนในชุมชนส่วนใหญ่มีการประชุมหารือกันในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์พอสมควรตามโอกาส

5.3) หน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์มีอัตลักษณ์พอสมควร โดยให้การสนับสนุนตามกำลังที่หน่วยงานหนึ่ง ๆ พึงจะช่วยเหลือได้

5.4) กิจกรรมการตีมีดอรัญญิกถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกในการมาท่องเที่ยวที่หมู่บ้านอรัญญิก

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการติดต่อขอสัมภาษณ์ในด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของคนในหมู่บ้านอรัญญิก ดังนี้

1) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับทางหน่วยงานท้องถิ่น โดยเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันถึงเรื่องของการพัฒนาด้านต่าง ๆ ในหมู่บ้านอรัญญิก ซึ่งผู้ประกอบการและคนในชุมชนจะช่วยกันแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อตกลงกับทางหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงมีการสมทบทุนช่วยเหลือกันภายในหมู่บ้านเพื่อดำเนินการพัฒนาด้านต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านอรัญญิก

2) ผู้ประกอบการบางร้านจะช่วยให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น หากนักท่องเที่ยวต้องการชมมีดที่มีความเป็นเอกลักษณ์หรือมีดที่ผลิตขึ้นมาเพื่อจัดแสดงโชว์นั้น ก็สามารถให้ข้อมูลได้ว่าร้านไหนมีมีดแบบที่นักท่องเที่ยวต้องการชมบ้าง เป็นการช่วยส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง เมื่อนักท่องเที่ยวได้ชมสิ่งที่ต้องการชมแล้วเกิดความประทับใจในตัวผลิตภัณฑ์นั้น ก็สามารถบอกกล่าวต่อไปถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ

3) ผู้ประกอบการบางร้านที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจค้ามีด รวมถึงคนในหมู่บ้านอรัญญิกจะรับจ้างตีมีดส่งให้กับร้านค้ามีดในหมู่บ้าน โดยแต่ละบ้านจะรับทำส่วนประกอบมีดที่แตกต่างกันไป เช่น บางบ้านรับตีมีด บางบ้านรับเข้าฝักมีด เป็นต้น เป็นการกระจายรายได้ให้คนภายในหมู่บ้านและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยร่วมมือกันประกอบการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ อาจเรียกได้ว่า

วิสาหกิจชุมชน (SMCE or Small and Micro Community Enterprise) โดยวิสาหกิจชุมชน คือ กิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า การบริการ ที่ดำเนินการโดยบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง และผูกพันกัน หรือมีวิถีชีวิตร่วมกัน เป็นการรวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการที่สร้างรายได้ (สำนักงาน เกษตร จังหวัดนนทบุรี, ม.ป.ป.)

ทั้งนี้ ยังแสดงออกถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น จากการที่มีวิถีชีวิตร่วมกัน เกิดเป็นกิจกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่คนในหมู่บ้าน

4) ผู้ประกอบการค้ามีส่วนใหญ่จะนำมิดหรือข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในสมัยโบราณที่ ร้านของตนเองมี ไปร่วมจัดแสดงโชว์ในพิพิธภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชม โบราณวัตถุที่มีคุณค่าที่ได้จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ เป็นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและความมี น้ำใจของผู้ประกอบการที่เสียสละนำโบราณวัตถุที่มีค่าไปจัดแสดง

5) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ามีการเสนอให้เปิดเป็น ศูนย์รวมของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมอรัญญิก เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวจะได้ชม สินค้าจากหลาย ๆ ร้านที่นำมาวางจำหน่าย อีกทั้งร้านค้าจะได้รับผลประโยชน์กันอย่างทั่วถึง

ปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่พบในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จากการติดต่อขอสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก มีดังนี้

1) การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกที่ไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินการ พัฒนาได้ผลลัพธ์ไม่ดีเท่าที่ควร เช่น เคยมีการจัดงานเทศกาลถนนคนเดินภายในหมู่บ้านอรัญญิก แต่ก็ ไม่ได้ประโยชน์มากนัก เนื่องจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกันของผู้ประกอบการกับหน่วยงานที่มีส่วน เกี่ยวข้อง จึงทำให้ไม่ได้รับการพัฒนาต่อ โดยทุกฝ่ายนั้นต้องมีการวางแผนการพัฒนาที่ดี ให้การ สนับสนุนและร่วมมือกันอย่างจริงจัง ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และคนในชุมชน อาจมี หน่วยงานเอกชนเข้ามาช่วยเหลือก็จะยิ่งส่งผลให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างดี

2) คนในชุมชนส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาด้านการ ท่องเที่ยว จึงส่งผลให้การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวไม่เป็นผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้

3) ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีในด้านการท่องเที่ยว โดยหมู่บ้านอรัญญิกไม่ได้อยู่ในทำเลที่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมของนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้น มีความจำเป็นอย่างมากในการ พัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้หมู่บ้านอรัญญิกเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง

4) เรื่องงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนพัฒนาการ การท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ จึงทำให้การพัฒนาไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างที่ควร แม้ว่าทางเทศบาลจะมี แผนยุทธศาสตร์ ฉบับ พ.ศ.2553 - 2557 ที่มีการพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวออกมาแต่งบประมาณที่ใช้ พัฒนานั้นมีจำกัด โดยทางหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะออกงบประมาณมาจำนวนหนึ่ง

ซึ่งงบประมาณของปี พ.ศ. 2556 คือ ประมาณ 3 ล้านบาท เพื่อใช้สำหรับพัฒนาทุกด้านของหมู่บ้าน อรัญญิก โดยงบประมาณในปี พ.ศ.2557 นั้นน้อยลงจากปีที่แล้วอย่างมาก เหลือประมาณปีละ 1 ล้านบาท จึงไม่สามารถแบ่งมาใช้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ ส่วนสาเหตุของ งบประมาณที่น้อยลงนั้น จากการขอสัมภาษณ์หน่วยงานท้องถิ่นได้ให้ข้อมูลว่า ไม่สามารถระบุได้ เนื่องจาก จำนวนงบประมาณที่จะมอบมานั้นขึ้นอยู่กับทางหน่วยงานราชการสำนักงานใหญ่ และแผน ยุทธศาสตร์ฉบับใหม่นั้นมีผลบังคับใช้ ปี พ.ศ. 2558 – 2562 ซึ่งได้ระบุการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวไว้ ด้วย โดยหน่วยงานท้องถิ่นคาดการณ์ไว้ว่าปี พ.ศ.2558 งบประมาณในการพัฒนามีเกณฑ์ที่จะเพิ่มขึ้น

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสไปเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีโอกาสไปเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง ประกอบ อาชีพพนักงานเอกชนหรือลูกจ้างเอกชน มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 10,001 - 20,000 บาท ยานพาหนะ ที่ใช้ท่องเที่ยว คือ รถส่วนตัว โดยนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ดังนี้

1) ด้านการเดินทาง ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสภาพถนนที่เข้าสู่หมู่บ้านอรัญญิกอยู่ในสภาพที่ดี ป้ายบอก ทางเข้าหมู่บ้านอรัญญิกมีความชัดเจน อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

2) ด้านความสะอาดและการกำจัดขยะ ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสถานที่ท่องเที่ยวมีความสะอาดดี การจัดวางที่ทิ้งขยะมีความ เหมาะสม และถังขยะมีจำนวนเพียงพอสำหรับการใช้งาน

3) ด้านความปลอดภัย ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว ความปลอดภัยต่อ ชีวิตและทรัพย์สินและความปลอดภัยสำหรับที่จอดรถของนักท่องเที่ยวนั้นยังมีไม่มากพอ ทางหมู่บ้าน อรัญญิกควรให้ความใส่ใจดูแลในเรื่องนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว รวมถึง การดูแลความปลอดภัยของหน่วยงานราชการนั้นยังมีไม่ทั่วถึง

4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสถานที่จอดรถยังไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวมากนัก และห้อง สุขาสำหรับนักท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอที่จะรองรับการใช้งานของนักท่องเที่ยวได้เท่าที่ควร

5) ด้านอาหารและเครื่องดื่ม ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจำนวนร้านอาหารและเครื่องดื่มมีจำนวนพอประมาณ ไม่มาก หรือน้อยจนเกินไป อาหารและเครื่องดื่มมีความสะอาดอยู่ในเกณฑ์พอใช้ได้ เนื่องจากร้านค้าแต่ละ

ร้านมีกรรมวิธีในการปรุงอาหารและเครื่องดื่มที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจถูกหลักสุขอนามัยหรือไม่ถูกหลักสุขอนามัยนั้นย่อมมีปะปนกันไป มีคุณภาพและคุ้มค่ากับราคาพอสมควร

6) ด้านการบริการการท่องเที่ยว ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำหรือให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอรัญญิกนั้นยังมีไม่เพียงพอสำหรับการให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว และข้อมูลสารสนเทศ หรือแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านอรัญญิกก็ยังมีไม่มากพอ รวมถึงแผ่นพับข้อมูลยังไม่ค่อยชัดเจน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ดูแลในส่วนนี้ควรให้ความสำคัญและปรับปรุงแผ่นพับข้อมูลให้มีเนื้อหาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

7) ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของหมู่บ้านอรัญญิก ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี และสินค้าที่ระลึกมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวอย่างมาก และกิจกรรมการตีมีดอรัญญิก ถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกได้พอสมควร เนื่องจาก การสาธิตการตีมีดนั้น นักท่องเที่ยวต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้ากับทางหมู่บ้านอรัญญิกว่าต้องการชมการตีมีด หากนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมแบบกะทันหัน ก็อาจจะไม่ได้ชมการตีมีด นักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ไม่ทราบว่าจะติดต่อกับทางหมู่บ้านล่วงหน้าก็จะเสียประโยชน์ในการมาท่องเที่ยว

8) ด้านศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยว ปรากฏผล ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างดี และการท่องเที่ยวที่หมู่บ้านอรัญญิกเป็นการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์หมู่บ้านอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกยังขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากจำนวนคนในหมู่บ้านอรัญญิกที่ทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกนั้นมีจำนวนต่ำกว่าจำนวนครึ่งของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ทราบนโยบายจำนวน 52 คน และผู้ที่ไม่ทราบนโยบาย จำนวน 183 คน จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามคนในหมู่ที่ 6 จำนวน 235 คน ดังนั้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวหรือหน่วยงานท้องถิ่น ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอันดีให้กับชาวบ้าน โดยการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวมาอบรมให้ความรู้กับชาวบ้าน เพื่อสร้าง

กระบวนการการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอย่างเต็มรูปแบบ เมื่อชาวบ้านได้รับความรู้ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้านมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น ของ เดโช แสนภักดี (2546, หน้า 18) กล่าวว่า “วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือต้องการให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้ โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินงานไปจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน”

2) นโยบายการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น งบประมาณที่มีไว้สำหรับส่งเสริมและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมีจำกัด หรือมีโครงการดำเนินการพัฒนาแล้ว แต่ไม่ดำเนินไปให้เสร็จลุล่วง ส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาได้ผลที่ไม่ดีเท่าที่ควร หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว 4 หน่วยงาน ได้แก่

- 2.1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.2) เทศบาลตำบลอรัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.3) สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.4) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โดยหน่วยงานทั้ง 4 หน่วยงานนี้ ควรมีการประสานงานและร่วมมือกับชาวบ้านในหมู่บ้านอรัญญิกอย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างที่มุ่งหวัง เริ่มจากการเข้าไปดูแลช่วยเหลือในเรื่องการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อทราบถึงปัญหาที่หมู่บ้านประสบอยู่ จากนั้นก็ดำเนินการแก้ไข ปัญหา โดยที่มีการดูแลติดตามผล เพื่อตรวจสอบว่าการแก้ไขปัญหานั้น ๆ สมฤทธิ์ผลหรือไม่ สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีชุมชนไทยทรงดำ บ้านเขาย้อย อำเภอยะบอย จังหวัดเพชรบุรี ของ มธุรส ปราปไพรี (2543) กล่าวว่า “หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานในท้องถิ่น และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือร่วมกับชุมชน โดยการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวให้กับชุมชน”

3) แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว แม้ว่าจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะทำหน้าที่ช่วยเหลือในเรื่องการประชาสัมพันธ์แล้ว แต่ผลลัพธ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวบางส่วนนั้นแสดงความคิดเห็นว่า เรื่องการประชาสัมพันธ์นั้นยังเป็นปัญหาหลักในเรื่องของการพัฒนาท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาชน กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ของ อรรพรรณ พันธเนตร (2541) กล่าวว่า “การ

ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้การท่องเที่ยวขึ้นเกิด กระบวนการพัฒนา โดยการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวนั้นมีหลายรูปแบบ อาจเป็นแบบเครือข่าย เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายออนไลน์ Website วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุน โดยให้คนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ตั้งแต่เรื่องของนโยบายในการพัฒนา ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงาน โดยที่หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้นให้การติดตามดูแล เพื่อประเมินผลจากการดำเนินการพัฒนาว่าสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ รวมถึงควรมีการจัดอบรมให้แก่คนในหมู่บ้าน เพื่อให้คนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการพัฒนาและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น
- 2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันนั้น ปัญหาหลักในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนา หากงบประมาณมีจำกัด การพัฒนาอาจดำเนินไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวตามมา
- 3) ควรมีการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมอัญญิกขึ้นภายในหมู่บ้านอัญญิก เนื่องจากมีผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผู้ประกอบการและคนในหมู่บ้านอัญญิกควรได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง โดยจัดตั้งศูนย์รวบรวมงานหัตถกรรมของอัญญิกจากทุกร้าน แล้วนำมาตั้งจำหน่ายในศูนย์ที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์หัตถกรรมอัญญิกนี้ อาจมาจากงบประมาณจากการสมทบทุนของคนในหมู่บ้าน โดยมีงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือเพิ่มเติม เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้ชมสินค้าที่หลากหลายและครบถ้วนทุกร้าน ป้องกันปัญหาที่กลุ่มทัวร์นำนักท่องเที่ยวมาลงเฉพาะจุด ส่งผลให้ร้านค้าอีกหลาย ๆ ร้าน ไม่มีนักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชม อีกทั้งยังเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เนื่องจากภายในหมู่บ้านอัญญิกยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์ในลักษณะนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอัญญิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2) ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น รูปแบบการตลาดเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในหมู่บ้านอัญญิก ความคาดหวังของคนในหมู่บ้านอัญญิกจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอัญญิก เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้นจาก <http://department-of-tourism.blogspot.com/p/2556-tourists-statistic-in-year-2012.html> 2556.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แนวโน้มท่องเที่ยวไทย ปี 54 มีโอกาสขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 6. สืบค้นจาก http://www.mots.go.th/ewt_news.
- กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2556). สถิตินักท่องเที่ยว 2013. สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/index.php?mod=WebTourism&file=details&dID=7&cID=276&dcID=619>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว. สืบค้นจาก <http://www.thai.tourismthailand.org>.
- จิรณี สินธุภ. (2543). วิถีชีวิตและภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวสวนลองกอง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2536). ป่าชุมชนในประเทศไทย: แนวทางการพัฒนาเล่ม 2: ป่าชุมชนภาคเหนือ: ศักยภาพขององค์กรชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ และวิศนี ศิลตระกูล. (2533). ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้าน และแหล่งวิทยาการในชุมชน [เอกสารการสอน]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เดโช แสนภักดี. (2546). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ จังหวัดขอนแก่น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนกร สุภูมิกุล. (2552). ความพร้อมและศักยภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนองในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2538). *ภูมิปัญญาไทยในวิถีชีวิตไทย*. ใน *การสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาไทยในภาษาและวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติและมหาวิทยาลัยสยาม.
- ประเวศ วะสี. (2533). *การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา*. ใน *การสัมมนาทางวิชาการเนื่องในงานวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย 33 เรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ปุ่น คงเกียรติเจริญ. (2533). บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าหัตถกรรม. *อุตสาหกรรมสาร*, 20(2), 10-11.
- พาลาภ สิงหเสนี. (2545). *การมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาการแก้ปัญหาสารพิษในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พิทยะ ศรีวัฒนสาร. (2554). *กลุ่มท่องเที่ยวยั่งยืนเพื่อชุมชน*. สืบค้นจาก http://sustainabletourismdpu.blogspot.com/2011/02/blog-post_7353.html.
- พินิจ ลาภธนานนท์. (2528). *พระสงฆ์ในชนบทภาคอีสานกับการพัฒนาตามหลักการพึ่งตนเอง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: การมีส่วนร่วมในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- มธุรส ปราบไพร. (2543). *ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว: กรณีชุมชนไทยทรงดำบ้านเขาย้อย ตำบลเขาย้อย อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (ม.ป.ป.). *ภูมิปัญญาชาวบ้าน*. สืบค้นจาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/503134>.
- ยิ่งยง เทาประเสริฐ (บก.). (2542). *เครือข่ายวิชาการราชภัฏด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นสถาบันราชภัฏเชียงราย*. เชียงราย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพทย์พื้นบ้าน.
- วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน. (2520). ศิลปะหัตถกรรมพื้นถิ่น. *วารสารโบราณคดี*, 7(2), 34.
- วรัชต์ มัธยมบุรุษ. (2552). *รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2538). *ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ดันฮ้อ แกรมมี.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2535). *การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง*. ใน *การสัมมนาทางวิชาการเรื่องการพัฒนาการทางวัฒนธรรม: กรณีทักษิณ*. กรุงเทพฯ: สำนักวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ศิริวัฒน์ นารีเลิศ. (2554). *วิวัฒนาการของศิลปะไทย*. สืบค้นจาก http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-3/evolution_of_thai_art/18.html.
- สมชัย พัวพันพัฒนา. (2531). *การพัฒนาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน*. เชียงราย: วิทยาลัยครูเชียงราย.
- สันติสุข กฤดากร. (2541). *การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2554). *การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์*. สืบค้นจาก <http://tourismatbuu.wordpress.com/>.
- สายทิพย์ สุคติพันธ์. (2534). *อุดมการณ์พัฒนากับการสาธารณสุขมูลฐานในประเทศไทยในปัญหาผู้นำกับการกำหนดนโยบายแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี. (ม.ป.ป.). *วิสาหกิจชุมชนคืออะไร*. สืบค้นจาก http://www.nonthaburi.doae.go.th/community_01_001.html.
- สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). *พระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: กองผลิตอุปกรณ์เผยแพร่ ฝ่ายบริการการตลาด สำนักงานท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์. (2534). *ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- เสรี พงศ์พิศ. (2529). *คืนสู่รากเหง้า ทางเลือกและทัศนวิจารณ์ว่าด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ: เทียนวรรณ.
- อคิน ระพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย*. ใน *รายงานการประชุมเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน: นโยบายและกลวิธี* (หน้า 100-114). นครปฐม: โรงแรมสวนสามพราน.

- อรรรรณ พันธ์เนตร. (2541). การประเมินความต้องการมีส่วนร่วมและความต้องการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวของประชาชน กรณีบ้านหาดไคร้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. (2545). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
โดยชุมชนในประเทศไทย [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้
ของชาวบ้านไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาคผนวก ก

รายชื่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่ช่วยสนับสนุนในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์

1. คุณปราโมทย์ ทรัพย์เย็น
2. คุณพิชัย เปี่ยมทองคำ
3. คุณตฤณ ตริอุโภชน์
4. คุณอัจฉรา อ่อนจันทร์

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่มีโอกาสเข้ามาเยี่ยมชมหมู่บ้านอรัญญิก
2. แบบสอบถามชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอรัญญิก
3. แบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ
4. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในหมู่บ้านอรัญญิก

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านหัตถกรรมมิดอร์ญุก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเดินทาง					
1.สภาพถนนที่เข้าสู่หมู่บ้านหัตถกรรมมิดอร์ญุกอยู่ในสภาพที่ดี					
2. ป้ายบอกทางชัดเจนและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม					
ด้านความสะอาดและการกำจัดขยะ					
1. ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว					
2. การจัดวางที่ทิ้งขยะมีความเหมาะสม					
3. ถังขยะมีจำนวนเพียงพอ					
ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความปลอดภัย					
1.ความปลอดภัยในการเดินทางมาท่องเที่ยว					
2.ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน					
3.การดูแลความปลอดภัยของหน่วยงานราชการ					
4.ความปลอดภัยสำหรับที่จอดรถของนักท่องเที่ยว					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว					
1.สถานที่จอดรถเพียงพอแก่นักท่องเที่ยว					
2.ห้องสุขาเพียงพอต่อการใช้งาน					
ด้านอาหารและเครื่องดื่ม					
1.จำนวนร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอหรือไม่					
2.อาหารและเครื่องดื่มมีความสะอาดเพียงใด					
3.อาหารและเครื่องดื่มมีคุณภาพและคุ้มค่ากับราคาเพียงใด					
ด้านการบริการนักท่องเที่ยว					
1.มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ/ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในหมู่บ้านมิดอร์ญุก					
2.มีข้อมูลสารสนเทศ หรือแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับ					

หมู่บ้านอรัญญิก					
3.แผ่นพับข้อมูลมีคุณภาพ,ความชัดเจนและเนื้อหาครบถ้วน					
ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของหมู่บ้านอรัญญิก					
1.สินค้าที่ระลึกมีรูปแบบที่หลากหลาย					
2.รูปแบบและความน่าสนใจของสินค้าที่ระลึก					
3.สินค้าที่ระลึก (มีอรัญญิก) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ					
4.กิจกรรมการดีมีอรัญญิก ถือเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิก					
ด้านศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยว					
1.มีการจัดเตรียมสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก					
2.เป็นการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านอรัญญิก					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามชาวชุมชนผู้อยู่อาศัยในหมู่บ้านอนุรักษ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.อายุ () 1. 15- 20 ปี () 2. 20 – 30 ปี () 3. 31 – 40 ปี () 4. 41 – 50 ปี
() 5. 50 ปี ขึ้นไป
2. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
- 3.การศึกษา () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น () 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย
() 4. ปวช./ปวส. () 5.ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี
- 4.อาชีพ () 1. เกษตรกรรม () 2. รับจ้าง () 3. ค้าขาย
() 4. รับราชการ () 5. ว่างาน () 6. พนักงานบริษัท
() 7. อื่นๆ.....
- 5.รายได้ต่อเดือน () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 – 10,000 บาท
() 3. 10,001 – 20,000 บาท () 4. 20,001 – 30,000 บาท () 5. สูงกว่า30,000บาท
- 6.สมาชิกในครอบครัว.....คน
- 7.ท่านทราบนโยบายการท่องเที่ยวของหมู่บ้านหัตถกรรมมิดอร์อนุรักษ์หรือไม่ () ทราบ () ไม่ทราบ
หากท่านทราบ ทราบจากแหล่งใด โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านหัตถกรรมมิดอร์อนุรักษ์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ความคิดเห็นของคนในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์					
1.การปรับปรุงพัฒนาหมู่บ้านหัตถกรรมมิดอร์อนุรักษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น					
2.การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น					
3.การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน(มิดอร์อนุรักษ์)ให้คงอยู่					

4.การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ใน จังหวัดอยุธยาเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จัก หมู่บ้านหัตถกรรมมีคอรัญญิกมากขึ้น					
5.หน่วยงานภาครัฐต่างๆให้ความสำคัญในการส่งเสริม การท่องเที่ยวของหมู่บ้านหัตถกรรมมีคอรัญญิก					
ความคิดเห็นของคนในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและ จัดการแหล่งท่องเที่ยว					
1.มีการเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก					
2.มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวให้คนในชุมชนทราบ					
3.มีการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว					
4.คนในชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
5.คนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ เป็นต้น					
6.มีการรวมตัวเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การ จัดตั้งกลุ่ม ชมรม องค์กร					
การมีส่วนร่วมด้านนโยบายการจัดการการท่องเที่ยว ของภาครัฐ					
1.มีนโยบายการพัฒนาด้านการตลาดของแหล่ง ท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก					
2.มีการพัฒนาทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้าน อรัญญิก เช่น การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสิ่ง อำนวยความสะดวก					
3.มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก ให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป					

4.มีนโยบายที่ชัดเจน มีการจัดเตรียมแผนและงบประมาณในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก					
ความคิดเห็นของคนในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมด้านแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก					
1.มีการดำเนินการ โดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว					
2.มีการดำเนินการ โดยคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว					
3.มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก					
4.มีการฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวในส่วนที่เสื่อมโทรมให้ใหม่อยู่เสมอ					
ด้านผลิตภัณฑ์ของแหล่งท่องเที่ยว					
1.มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ					
2.มีการประชุมหารือกันในบ้านเพื่อพัฒนาคุณภาพของมรดกอรัญญิก					
3.กิจกรรมการดีมีดอรัญญิกถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับแรกในการมาท่องเที่ยว					
4.หน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในผลิตภัณฑ์มีดอรัญญิก					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1.ท่านมีแนวทางที่จะพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไรบ้าง

.....

.....

2.หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามาช่วยเหลือด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ

1. หน่วยงานของท่านมีนโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไร
2. หน่วยงานของท่านมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไร
3. จุดเด่นที่ทำให้หมู่บ้านอรัญญิกมีความน่าสนใจในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคืออะไร
4. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกคืออะไร และมีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร
5. ท่านคิดว่าหมู่บ้านอรัญญิกมีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวหรือไม่ เพราะอะไร
6. ในหน่วยงานของท่าน มีบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอหรือไม่ และมีโครงสร้างหน้าที่ชัดเจนเพียงใด
7. หากมีการพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิก เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้น จะมีแนวทางอย่างไรบ้าง
8. ผลงานที่ผ่านมาของหน่วยงานของท่านเกี่ยวกับหมู่บ้านอรัญญิกคืออะไรบ้าง
9. หน่วยงานของท่านมีงบประมาณในการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไรบ้าง
10. หน่วยงานของท่านมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไรบ้าง และผ่านสื่ออะไร
11. หน่วยงานของท่านเปิดโอกาสให้ชาวชุมชนอรัญญิกได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอรัญญิกหรือไม่ อย่างไร
12. หน่วยงานของท่านได้มีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนอรัญญิกหรือไม่ อย่างไร
13. ท่านมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่

แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

1. ท่านต้องการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือด้านการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านอรัญญิกอย่างไร
2. ท่านคิดว่า ท่านมีส่วนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิกหรือไม่ อย่างไร
3. จุดเด่นที่ทำให้หมู่บ้านอรัญญิกมีความน่าสนใจในการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคืออะไร
4. ท่านคิดว่าสิ่งใดที่เป็นจุดอ่อนของหมู่บ้านอรัญญิก และท่านมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร
5. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าหมู่บ้านอรัญญิกควรได้รับการปรับปรุงพัฒนาด้านใดเพิ่มเติมบ้าง และท่านต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร
6. ท่านคิดว่า ถ้ามีการส่งเสริมการตลาดหรือการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านอรัญญิก จะมีผลต่อการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่หรือไม่ อย่างไร
7. ท่านคิดว่าหมู่บ้านอรัญญิกควรมีกิจกรรมอื่น ๆ ด้านใดเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติมหรือไม่
8. ในด้านของผลิตภัณฑ์มีดอรัญญิก ท่านคิดว่าคิดว่าร้านของท่านมีจุดเด่นในเรื่องของผลิตภัณฑ์ต่างจากร้านอื่นอย่างไร
9. ท่านมีแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีดอรัญญิก เพื่อส่งเสริมการขายและดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
10. ท่านมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่

ประวัติเจ้าของผลงาน

ชื่อ-สกุล	นางสาวทิพาพร ไตรบรรณ
อีเมล	giggs_pup@hotmail.com
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร อักษรศาสตรบัณฑิต ปี พ.ศ.2554

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 28 เดือน มกราคม พ.ศ. 2558

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ทศพร ไตรบรรณ อยู่บ้านเลขที่ 7/2
ซอย - ถนน - ตำบล/แขวง คานหาม
อำเภอ/เขต อุทัย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา รหัสไปรษณีย์ 13210
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 755 05 000 32
ระดับปริญญา ☐ ตรี ☒ โท ☐ เอก

หลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว
คณะ มนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งต่อไปเรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปเรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
กรณีศึกษา หมู่บ้านอรุณภูมิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปเรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาอื่น ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเหมือนกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
(ทักษพร ไทบรรณ)

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(ดร.ชนันนา รอดสุทธิ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวพร หวังพิพัฒน์วงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมยศ วัฒนากมลชัย)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร